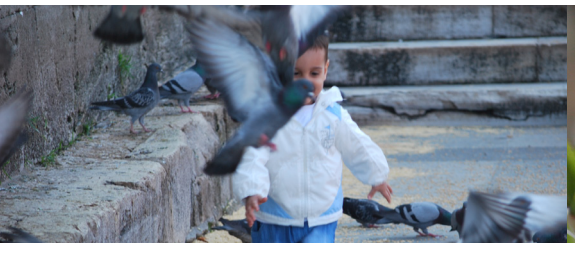
Östra Sala backe
Utformningsprogram - etapp1

Uppsala KOMMUN
KONTORET FÖR SAMHÄLLSUTVECKLING

Medverkande

Utformningsprogrammet har tagits fram av
”Allmän plats teamet” för Östra Sala Backe.

Uppsala kommun
Sara Ryttar
Gunilla Englund
Helena Espmark
Sven-Erik Asp
Maija Tammela
Anders Hollinder
Catharina Danckwardt-Lilliestrom

Ramböll (konsult och författare)
Michael Eriksson
Mario Rivera
Karin Ellwén
Robert Engblom

Innehållsförteckning

1. Om utformningsprogrammet 5
Utformningsprogrammets syfte och roll 5

2. Hållbarhet 7
Generellt om hållbarhet och utveckling av Östra Sala backe 7

3. Stadsbyggnadsvision och styrande utgångspunkter 9
Transportstruktur 10
Kvarterstruktur 11
Grönstruktur 11
Upplevelse av rum och skala 12
Målpunkter, rörelser och besökare 12
Trafiksäkerhet - gående & cyklister 13
Kollektivtrafik 13
Parkering och verksamheter 14
Ledningar 15

4. Utformnings- och gestalningskoncept 17
Grönska inom etappen 17
Platsbildningar och mötesplatser 17
Gående & cyklister 18
Parkeringar och trafikstyrning 18
Stadsrum 19
Gatugrammatik 20

Allmänna gestaltningsprinciper 21
Tillgänglighet 21
Delaktighet & aktivtet 22
Dagvattenhantering 23
Grönskan i området 24
Färgsättning & material 25
Belysning 26
Anläggningskompletteringar 28
Platsspecifika gestaltningsprinciper 29

Fyrislundsgatan - Huvudgata 30
Källparksgatan och Gröna gatan - genomströmmande tvärgata 32
Tvärgator 33
Johannesbäcksgatan 35
Platsbildningar 37

5. Kvalitets- och hållbarhetskriterier 40

Läsanvisning

Utformningsprogrammet är uppdelat i fem huvuddelar
- ***Kapitel 1*** anger utformningsprogrammet övergripande intentioner, dess syfte och roll samt relaterade dokument.

- ***Kapitel 2*** anger övergripande definitioner, visioner om hållbarhet, stadbyggnad m.m.

- ***Kapitel 3*** analyserar förutsättningar i befintlig och tillkommande strukturer för bebyggelse, grönska, kommunikationer m.m. som en grund till kapitel 4.

- Kapitel 4 anger utformningsprogrammets överväganden och ställningstaganden för användning, disposition och utformning av allmänna platser.

Under avsnittet som behandlar gestaltnings- och utformningsprinciper återges även en summering av resultaten av genomförda medborgardialoger avseende innehåll och utformning av viktiga platsbildningar inom området. Baserat på detta ges ett inriktningskoncept som ska vara inspirerande och styrande för utformning- och gestaltning av dessa platser.

- Kapitel 5 ger en beskrivande återkoppling till hur framtagna kvalitets- och hållbarhetskriterier har beaktats i utformningsprogrammet.

Utformningsprogrammet ska användas och läsas parallellt med övriga styrande, relaterade dokument och handlingar.

Relaterade handlingar och dokument

- Planprogram för Östra Sala backe
- Detaljplan för Östra Sala backe, etapp 1
- Fördjupade stadsbyggnadsprinciper
- Övriga dokument i kvalitets- och hållbarhetskontrakt (t ex checklista för social hållbarhet, checklista för hållbartlivsstil, grönytefaktor för allmänplats)

Gatureferenser i texten är alla från Uppsala.
Bilder och illustrationer av Ramböll om inget annat nämns (bild ovan till höger på försättsblad av White).
Produktbilder med företagsreferens är hämtade från respektive företags hemsida.

1. Om utformningsprogrammet

Utformningsprogrammets syfte och roll

Detta dokument utgör utformningsprogram för allmän plats i Östra Sala Backe etapp 1, visar på målbild, principer och intentionen för utformningen av allmänna platser.

Utformningsprogrammet ska tillsammans med övriga styrande dokument vara vägledande för beslut och andra val som rör utformning- och gestaltning av almänna platser inom Östra Sala backe, etapp 1.

Utformningsprogrammets ställningstaganden och övervägande tar avstamp i visioner och intentioner i planprogrammet och utgör även konkretisering av dessa för de allmänna platserna.

Programmet innehåller

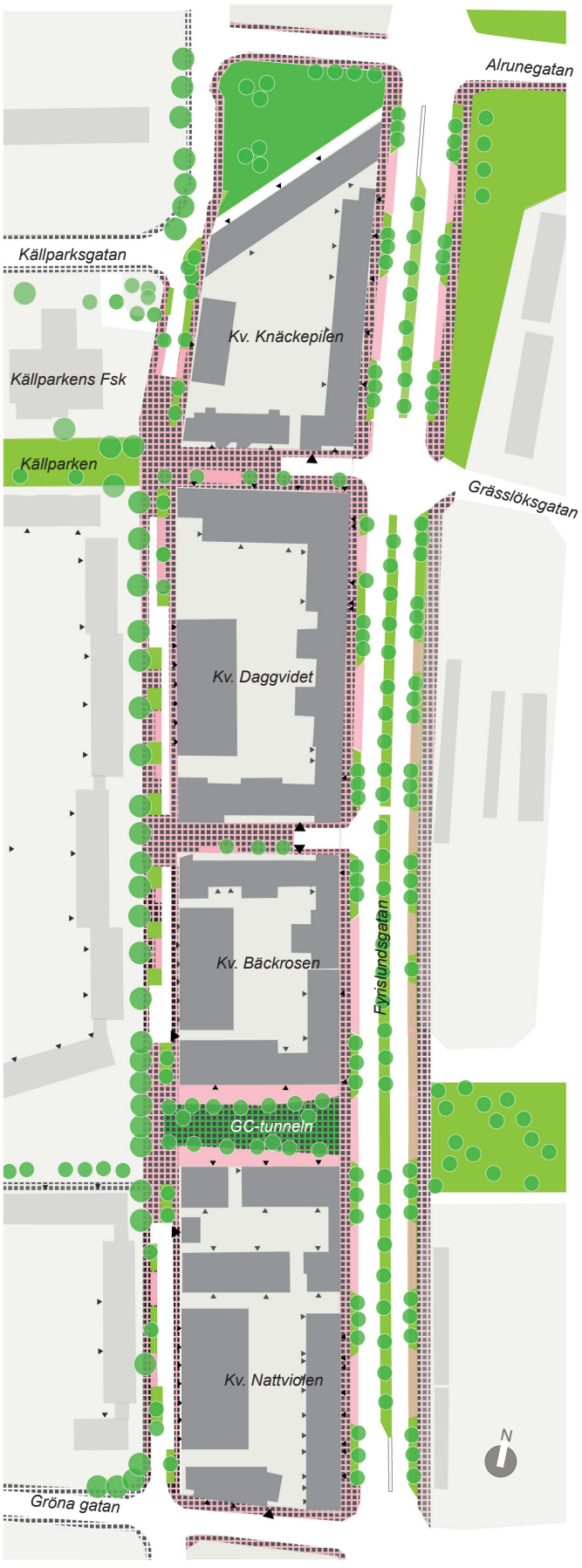
-dels sammanfattande redovisningar av förutsättningsskapande utgångpunkter i befintlig och tillkommande bebyggelsestruktur, grönstruktur, kommunikationer, behov inom olika stadsrum samt uppsatta visioner för Östra Sala backe.

- dels styrande konceptuella utformningsprinciper och riktlinjer/rekommendationer för utformning, disposition och möblering av allmänna platser (gator, parker etc.) inom området samt redovisning av resultat och inriktningskoncept utifrån genomförda workshops med medborgare.

Utformningsprogrammet avses att användas av uppdragivare inom kommunen, utförande enheter och konsulter med flera vid kommande projekterings-, gestaltnings- och detaljutformningsarbeten, underhålls- och driftsfrågor etc. Programmet riktar sig till även till de medborgare och boende som vill engagera sig och/eller veta mer om gestaltningen och utformningen av de allmänna platserna inom Östra Sala backe.

Utformningsprogrammet utgör ett komplement till detaljplanen och exploateringsavtalet för området. Programmet ska användas tillsammans med framtagna styrande relaterade dokument för området avseende hållbarhet grönytefaktor på gata och allmän plats. De relaterade handlingarna och dokumenten listas vid läsanvisningen på sida 2.

Genom kontrakt åtar sig kommunen att uppföra etapp 1 i Östra Sala backe med en kvalitet som minst motsvarar de krav som ställs i föreliggande utformningsprogram. Programmet ska även vara vägledande för framtida beslut och avvägande som rör utformning, gestaltning, möblering, etc. i Östra sala backe, etapp 1.

2. Hållbarhet

”Från markanvisning till dess att området är utbyggt, inflyttat och används ska den vision som beskrivs i [plan]programmet för området eftersträvas och följas upp. En hög ambition kring hållbarhet och klimatsmarta lösningar ska prägla hela utbyggnaden av Östra Sala backe.”

(ur planbeskrivning för detaljplan Östra Sala backe etapp 1)

Generellt om hållbarhet och utveckling av Östra Sala backe

I Östra Sala backe står hållbarhet i fokus. Att bidra till en ökad hållbarhet kan beskrivas som en anpassning av våra samtida aktiviteter och handlingar så att de fungerar med planetens övergripande system och resurser, nu och på lång sikt. Hållbarhet är att tänka och handla långsiktigt i en nuvarande kontext.

I stadsutvecklingsprocessen kan hållbarhet beröra vitt skilda aspekter. Det kan vara att skapa strukturer och byggnader som är flexibla och attraktiva för stadens olika individer och aktörer att utvecklas i, med strukturer och processer som främjar variation, integration och delaktighet. Det är också att skapa strukturer som främjar biologisk mångfald och ger robusta och energieffektiva städer med liten klimatpåverkan och som är förberedda för att hantera klimatförändringar.

Planprogrammet för Östra Sala backe sätter en hög ambitionsnivå för hållbart stadsbygganade för området med visioner baserat på variation, innovation, energieffektivitet, attraktionskraft för olika människor, verksamheter och aktiviteter, lokalt samhällsliv och engagemang, uppmuntrande av förflyttningar med cykel, kollektivtrafik och till fots etc.

För att hantera hållbarhetsaspekter på ett bra sätt är det även viktigt att försöka definiera vad hållbarhet innebär i olika skeden av den fysiska miljöns utformning, brukande och förvaltning.

Hur hållbarhetsaspekter kan definieras och beskrivas, samt vilka som är mest väsentliga och möjliga att hantera beror på skala, avgränsning och omgivande kontext för det specifika området/projektet.

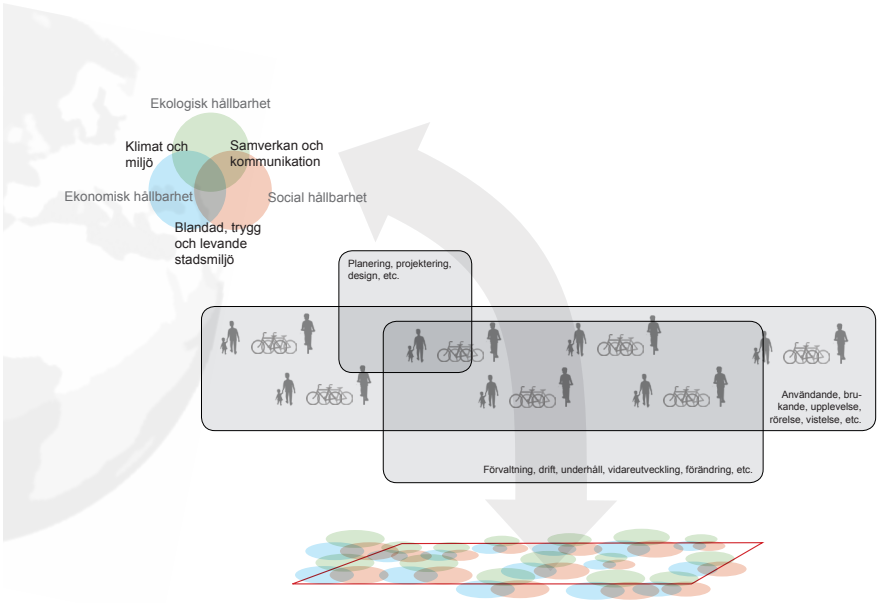
För utvecklingen av stadsbebyggelsen inom Östra Sala backe etapp 1 har checklistor för uppföljning av social hållbarhet och hållbartlivsstil tagits fram. Det har även tagits fram *Kvalitets- och hållbarhetskriterier* med tillhörande målbilder och insatser som ska utgöra underlag för planering, genomförande och uppföljning av etapp 1. Kvalitets- och hållbarhetskriterierna grupperas i tre övergripande huvudområden; *Samverkan och kommunikation, Blandad, trygg och levande stadsmiljö* och *Klimat och miljö*. Det täcker in både sociala, ekologiska och ekonomiska aspekter, vilka är de tre övergripande kategorier som hållbarhet brukar delas in i. Ofta är dock gränserna mellan dem flytande och överlappande.

Hållbarhetsaspekter i utformning av allmän plats

Blandad, trygg och levande stadsmiljö

Utformning av de allmänna platserna och offentliga rummen ska ske så att dessa är och upplevs trygga, tillgängliga och attraktiva för olika människor under olika tider (dygnet, årstider, livs-/tidsperioder). Platserna ska inbjuda till vistelse och rörelse i området och stimulera till möten mellan människor. Utformningen ska främja jämlikhet och inbjuda till delaktighet. Den ska beakta olika människors behov samt bidra till en lokal identitet och variation för sinnesintrycken. Utrymme behöver även ges till möjligheter för människor att kunna påverka sin lokala omgivning genom delaktighet i beslutsprocesser och möjlighet att över tiden synliggöra sin närvaro på platsen.

Aspekter inom de allmänna platserna i Östra Sala backe som kan påverka den sociala hållbarheten är exempelvis;
- Hög omsorg i tillgänglighets- och trygghetsaspekter för alla människor vid utformning och gestaltning.

- Väl avvägd avgränsning och utformning av olika platser i relation till de funktioner som behöver uppfylls.

- Bra möten (kopplingar, gränser, ”brynzoner” m.m.) mellan olika platser/funktioner, så som mellan rörelsestråk och vistelseytor, mellan privata, halvprivata/-offentliga och offentliga platser, mellan öppenhet och slutenhet osv.

- Hög orienterbarhet och tydliga rörelsestråk som binder samman noder, målpunkter och vistelseytor.

- Ytor och platser för möten, vistelse, vila m.m. vid rörelsestråk, målpunkter och noder, samt att dessa platser anpassas för olika människors behov och beaktar lokala klimat- och väderförhållanden (t ex sol och vind).

- Väl anpassad utformning för att stödja trygghet, aktivitet, möjligheter för lokala verksamheter (genom t ex tillgänglighet, belysning, visibilitet) m.m.

- Utformning, val och placering av material, möbler och grönska/grönområden som ger variation, trygghet, lokal identitet och stimulerar till vistelse och sociala möten, delaktighet, aktivitetet, interaktion och rekreation i närmiljön.

- Utformning och val av möbler, material, växter m.m. för en lokal identitet liksom variation och flexibilitet i området och över tiden.

- Utformning som främjar rörelser till fots, med cykel eller med kollektivtrafik.

- Utformning och val av material, grönska m.m. som främjar en bra ljud-, ljus, luftmiljö.

- Utformning som stödjer en tydlig visuell och fysisk sammanlänkning av stadsdelar (Årsta-Sala backe-Gränby mfl).

- Utformning som beaktar de tekniska systemens och andra funktioners behov av utrymme inom allmänna platsernas, brukarnas användning av dem samt de lokala förutsättningarna för drift, förvaltning och underhåll.

Klimat och miljö
Utformning och möblering av de allmänna platserna ska ske med hänsyn till att främja ett ansvarsfullt resursutnyttjande för att säkra miljö, folkhälsa, biologisk mångfald och motverka klimatförändringar.

Aspekter inom de allmänna platserna i Östra Sala backe som kan påverka den ekologiska hållbarheten är exempelvis;
- Utformning som gynnar förflyttningar inom och till/från området till fots, med cykel, kollektivtrafik eller annat miljö-/klimatsmart färdalternativ.

- Val av material med avseende på livslängd, liten miljö- och klimatpåverkan (både vid produktion, transport, anläggande, underhåll och återvinning), förnyelsebara kvaliteter, och behovet av energi eller kemikaliekrävande underhåll.

- Utformning, placering och andelen grönska och gröna ytor.

- Utformning med hänsyn till en hantering av dagvatten för att minska belastning på system och recipienter nedströms.

- Val av genomsläppliga ytskiktsmaterial för infiltration av dagvatten där så är möjligt.

- Utformning med hänsyn till lokala förutsättningar i lokala klimatförhållanden.

- Utformning, lokalisering och val av växtlighet som gynnar biologiska värden, biologisk mångfald samt är robusta.

- Utformning som gör att källsortering och en miljövänlig avfallshantering kan ske smidigt för boende, besökare och driftspersonal.

Ekonomisk hållbarhet
Utformning och möblering av de allmänna platserna och offentliga rummen ska ske med beaktande av att på lång sikt hushålla med mänskliga och materiella resurser och så att de gynnar lokal tillväxt, kunskapsutveckling och företagssamhet.

Aspekter inom de allmänna platserna i Östra Sala backe som kan påverka den ekonomiska hållbarheten är exempelvis;
- Att möjligaste mån välja material i ytskikt, möbler och växter som har lång livslängd/är robusta, litet behov av löpande underhåll, kan repareras/ersättas på ett resurseffektivt sätt för en god hushållning med materiella och mänskliga resurser.

- Utformning som beaktar de tekniska systemens och andra funktioners behov av utrymme inom de allmänna platserna samt beaktar de lokala förutsättningarna för drift, förvaltning och underhåll av dem.

- Utformning som beaktar behovet av en effektiv avfallshantering, snöröjning och halkbekämpning.

- Utformning av gator och allmänna platser så att visibilitet och angöringsmöjligheter till planerade verksamhetslokaler är attraktiva och har hög tillgänglighet.

- Utformning som gynnar fysisk aktivitet och folkhälsa genom t ex bra möjligheter att röra sig till fots och med cykel.

- Utformning och val av utrustning/material som bygger på både beprövade hållbara lösningar och på ett gynnande av utveckling genom innovativa, miljöeffektiva tekniska lösningar.

3. Stadsbyggnadsvision och styrande utgångspunkter

Visionen för Östra Sala backe är att skapa en ny intressant och sammanhållen stadsstruktur som kopplar ihop Sala backe och Årsta och därigenom” länka samman” stadsväven. Möten, variation, upplevelser och mångfald är bärande värden i strukturen för området.

Kommande bebyggelse ska tillföra nya kvaliteter i boende- och stadsmiljön till den östra delen av Uppsala och attrahera olika människor utifrån bakgrund, livsstil, intressen, kultur och livsskede. Den nya strukturen ska göra det enklare, tydligare och tryggare att röra sig mellan stadens olika delar och på så sätt fungera som en ”brygga” och mötesplats mellan stadsdelarna. Östra Sala backe ska också bidra till att ge de östra stadsdelarna en innerstadskänsla med ett attraktivt stadsliv. Bostäder och verksamheter blandas i en tät, robust struktur som är såväl ekologiskt som socialt och ekonomiskt hållbar och underlättar etablering av nya verksamheter.

Följande är viktiga element i stadsbyggnadsvisionen för Östra Sala backe:
- Länka staden
- Stark och tydlig profil för östra Uppsala
- Levande och blandad stadsmiljö som uppmuntrar till möten
- Stadsbygd med lokal identitet
- Hållbar stad

Struktur, disposition och utformning av Östra Sala backe ska i helhet följa uppsatta visioner och mål om hållbarhet, stadbyggnad m.m. i gällande planprogram. En vidareutveckling och reglering av visionerna sker i efterföljande antagna och tillkommande detaljplaner med tillhörande styrande kvalitetsdokument och avtal.

Utformningsprogrammet utgör ett av kvalitetsdokumenten och ska styra utformning, disposition och möblering av gator och allmänna platser i Östra Salabacke, etapp 1. Utformningsprogrammet utgår ifrån behov, funktioner och förutsättningar i befintliga och kommande bebyggelse- och stadsstrukturer samt uppsatta visioner, mål och planer för Östra Sala backe.

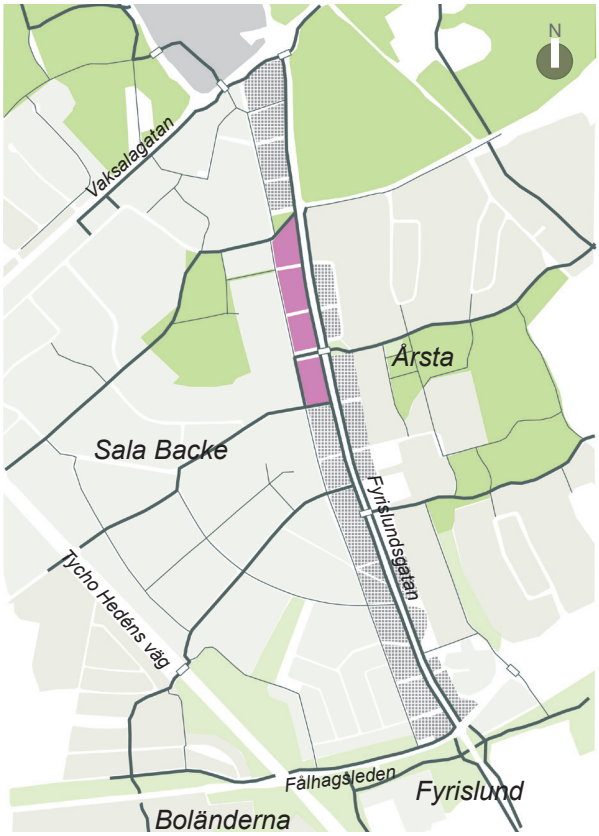
Östra Sala Backe etapp 1 (illustrationer från White)

Visioner för stadsdelsstruktur

Östra Sala backe ska på olika sätt bidra till att föra stadsdelarna i östra Uppsala närmare varandra. Området ska skapa en större sammanhängande struktur som förbättrar rörelser och vistelse i närområdet liksom bättre möjligheter till ett hållbart boende i staden.

Kollektivtrafiknät. Möjlig linjeutsträckning för kollektivtrafiken. Etapp 1 är violett markerad på illustrationen och tänkta utbyggnadsområden är prickade.

Cykelvägnätet. Prioriterade cykelvägar redovisas med tjockare linjer.

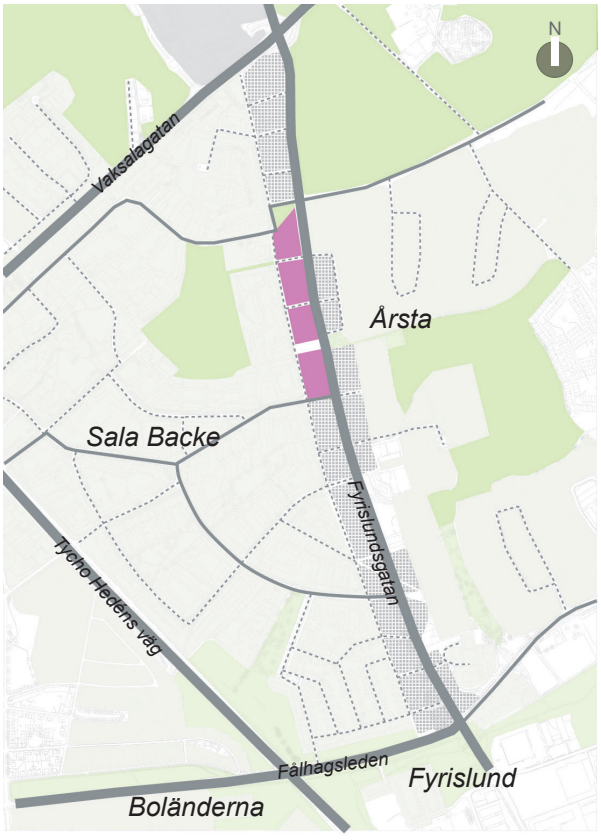
Transportstruktur

Östra Sala backes gatustruktur är välintegrerad med omgivande gatusystem, vilket ger bra sammankopplingar med intilliggande stadsdelar och goda förutsättningar för orienterbarhet och genomströmning.

I Östra Sala backe står cyklisten i fokus. Prioriterade cykelvägar (stråk med hög standard) går längs och tvärs Östra Sala backe. På mindre gator är det möjligt att cykla i blandtrafik. Cykelnätet binder ihop viktiga målpunkter och underlättar resorna till centrum.

En attraktiv kollektivtrafik försörjer Östra Sala backe och angränsande stadsdelar. Fyrislundsgatan används för stomlinjebussar. Kollektivtrafiken har hög tillgänglighet och hållplatserna har en central lokalisering i förhållande till bebyggelse och målpunkter. Hållplatserna har en utforming och standard som underlättar ”hela resan”.

Gatustrukturen har en tydlig hierarki. Fyrislundsgatan är anpassad för större trafikflöden och där är möjligt för genomfartstrafik att åka i nord- och sydlig riktning. I Sala backe underlättas rörelserna till och från området, medan rörelserna för biltrafik genom området begränsas med hjälp av hastighetsdämpande åtgärder. Det mindre gatunätet är i första hand för lokaltrafik och har låga hastigheter. Dessa åtgärder främjar rörelserna till fots, med cykel och kollektivtrafik inom samt till/från området.

Gatunätet. Huvudgator redovisas med tjockare linjer, lokala gator med streckade linjer.

Kvarterstrukturen för Östra Sala Backe i förhållande till angränsade stadsdelar.

Grönstrukturens förhållanden mellan stadsdelarna runt om Östra Sala backe och de gröna kopplingarna i det nya området. Mörkgrönt är parker gentemot ljusgröna natur- och grönområden.

Kvarterstruktur

Den traditionella stadens uppbyggnad med tydliga gator och kvarter är förebild för Östra Sala backes nya struktur. Det ska vara enkelt att röra sig igenom den nya strukturen, orientera sig och mötas. Från Fyrislundsgatan dras nya lokalgator där maximal nytta av kopplingar, siktlinjer och möjligheter att röra sig in i Sala backe och Årsta ges.

Längs Fyrislundsgatan formar bebyggelsen mer slutna kvarter för att skapa bullerfria bostadsgårdar. På den östra sidan av gatan behöver en eventuell tillkommande bebyggelse få en öppnare struktur i mötet med den befintliga bebyggelsen då kvarters-bredderna här är smalare och hela kvarter inte kan skapas. Längst i norr och i söder utformas kvarteren med hänsyn till att behålla en handlingsfrihet för en framtida omvandling av Vaksalagatan och Fålhagsleden för spårtrafik samt vid Fålhagsleden för en eventuell uppgradering av trafikkorsningen.

Grönstruktur

Östra Sala backes nya struktur ger god tillgång till flera grönområden, så som Sala backes park- och öppna gårdsstruktur, Gränby- och Årstaparkerna med sina generösa öppna ytor, liksom natur som Torrängsbackar och beteshagar samt kulturmiljön runt Vaksala kyrka. I området erbjuds ett varierat och mångfasetterat utbud av akviviteter, rofylldhet och skönhetsupplevelser.

Genom gröna länkar och parkstrukturer i Östra Sala backe förs befintliga grönområden närmare varandra. Nya småparker i området ger gröna mötesplatser och gator planeras med grönska. Genom öppningar i kvarteren kommer gröna gårdar skymtas.

Hållbarhet lyfts fram på olika sätt, bland annat blir dagvatten genomgående en del av gator och parker. Växtligheten i det nya området blir varierad för att skapa mångfald och karaktärer åt Östra Sala backe.

En omsorgsfull upprustning och anpassning av Källparken och Årstaparken till dagens behov sker i samband med stadsdelsutvecklingen. Längs den östra stadsranden utvecklas ett rekreationsstråk.

Visioner för etapp 1

Tidigare planerade strukturer, visioner och bebyggelsekaraktärer ger förutsättningar för funktion och utformning av gator och allmänna platser i Östra Sala backe.

Upplevelse av rum och skala

Rum och platsbildningar inom allmänna platser består av utrymmet mellan byggnaderna och avgränsas av bebyggelsens fasader, gårdar samt ny och befintlig grönska. Skalan på bebyggelsen, gatubredd, rörelsehastighet och detaljrikedom påverkar upplevelsen av rummet. Visionen för ny bebyggelse har varit en skala av högt, lågt och tätt, med avsikten att skapa olika rumskaraktärer och variation i en tät bebyggelsemiljö.

Fyrislundsgatan är det storskaliga, transportintensiva rummet med en hög bebyggelse (upp till 8 våningar) och en bred gatusektion. Rummet kommer ha trafikrörelser i höga hastigheter vilket talar för en lägre detaljrikedom och enklare formspråk.

Längs Johannesbäcksgatan har ny bebyggelse ungefär samma höjd som befintlig, cirka 3-4 våningar. Bebyggelsen varierar i karaktär mellan flerfamiljshus och stadsradhus. Johannesbäcksgatan utformas för låga trafikflöden och rörelse med låg hastighet - flanerande/strosande karaktär. Det ger utrymme för hög detaljrikedom och variation för utformning och upplevelse av rummet.

Tvärgator mitt i etappen fungerar som förbindelser/övergångszoner mellan det lugna detaljrika och det trafikintesiva storskaliga rummet. Rummen är intima, bebyggelsekaraktären tät med ökad höjd mot Fyrislundsgatan.

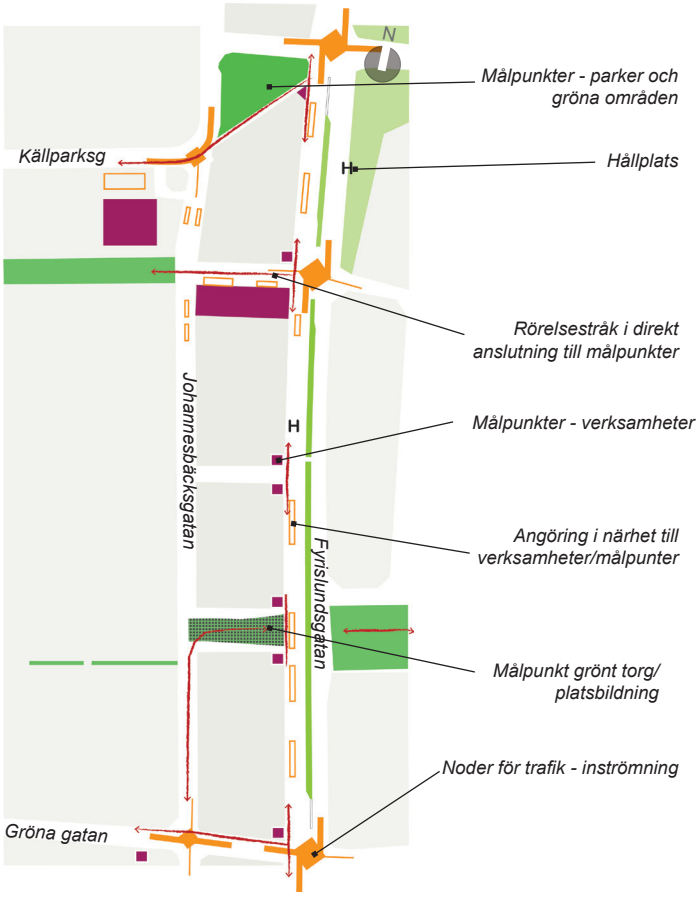

Målpunkter, rörelser och besökare

Visionen är att Östra Sala backe är en aktiv stadsdel som befolkas av människor från området men även av besökare från övriga stadsdelar. Målpunkter i området samt bra kommunikationer/kopplingar är en förutsättning för att detta kan ske. Verksamheter och parker/gröna områden är exempel på målpunkter. Även anslutningspunkter och noder styr rörelser inom och genom området.

Det är viktigt att målpunkterna lokaliseras till väl frekventerade stråk och noder eller där det finns en tillströmning av människor. De utformas med beaktande av platsspecifika behov samt visionerna i planprogrammet om stadmässighet, möjlighet till möten etc. För verksamheter är ett attraktivt läge en förutsättning så att bra angöringsmöjligheter kan anordnas och en bra exponering (skyltläge) kan ske.

I etappen har verksamheter lokaliserats i samtliga hörn mellan tvärgator och Fyrislundsgatan. Angöringszoner samt viktiga gång- och cykelstråk finns i direkt anslutning. Parker och parklika platser har placerats i stråk för gång- och cykelrörelser som ansluter till andra grönområden i närmiljön.

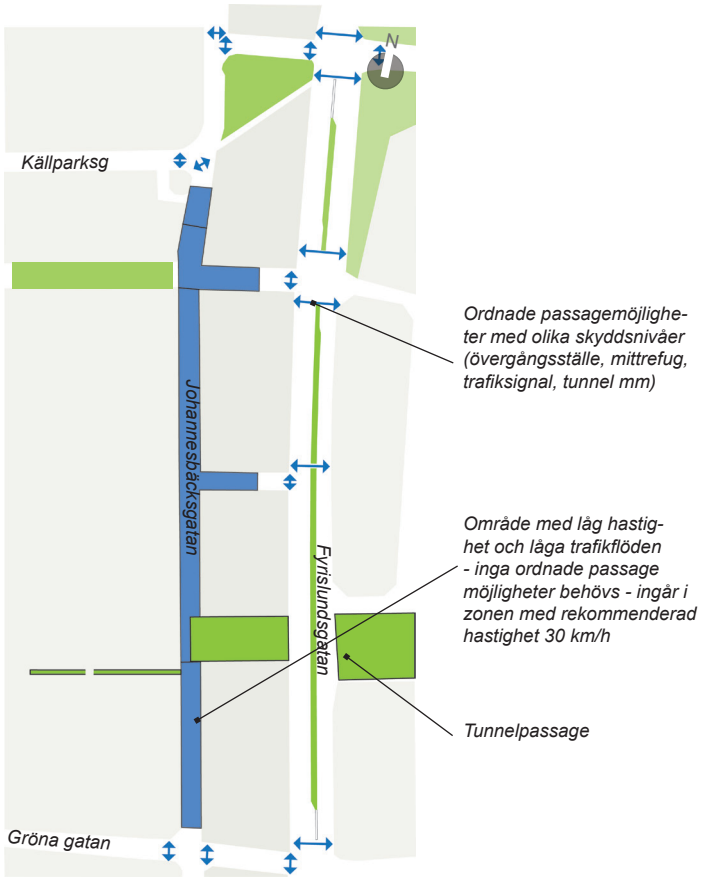
Trafiksäkerhet - gående & cyklister

Uppsala kommun arbetar med rekommenderad lägre hastighet, 30 km/h, i bostadsområden. Målsättning är att förbättra trafiksäkerheten genom lägre hastighet och lugnare trafiktempo. Detta nås genom en gatuutformning som inbjuder till lämplig hastighet i kombination med fartdämpande åtgärder.

Johannesbäcksgatan och tvärgatorna i området kommer beröras av zonen för rekommenderad lägre hastighet. Den låga hastigheten säkerställs med hjälp av en gatuutformning för att sänka farten på fordon. De låga trafikflöden som avses skapas gör det möjligt att cykla på gatan eller korsa gatan där det finns behov utan att ha ordnade (markerade) övergångsställen.

Fyrislundsgatan, Gröna gatan och Källparksgatan är gator med mer trafik (i förhållande till andra gator i omgivningen) där fordon prioriteras. För gående och cyklisters säkerhet anordnas därför övergångsställen med refug och trafiksignal på Fyrislundsgatan.

På Gröna gatan och Källparksgatan anordnas övergångsställen med refug. Gång- och cykelbanor (enkel- eller dubbelriktade) finns utmed dessa gator för att styra trafiken utifrån hastigheter och personsäkerhet. Befintlig gång- och cykeltunnel under Fyrislundsgatan behålls för goda förbindelser och får en bättre standard, vilket gynnar trafiksäkerhet och framkomlighet.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken är prioriterad i Östra Sala Backe. En attraktiv, snabb och tillgänglig kollektivtrafik är en förutsättning för att kunna minska bilresorna från området och därmed dess klimatpåverkan.

Fyrislundsgatan
Kollektivtrafik i form av kompletterings- och stomlinjer (bussar som åker var femte till tionde minut) kommer att trafikera hela eller delar av Fyrislundsgatan. Hållplatser anpassade för pendling planeras på gatan. Ett körfält i vardera riktning kommer att reserveras för kollektivtrafiken. Det i kombination med signalprioritering av kollektivtrafiken förbättrar dess framkomlighet.

Gröna gatan och Källparksgatan
Gatorna har idag kollektivtrafik och även nydragningen av dessa gator kommer att utformas så att bussar kan trafikera dem.

Johannesbäcksgatan och tvärgator
Kollektivtrafiken avser inte att trafikera dessa gator. Gatudimensionerna kan därmed anpassas för en lättare trafik.

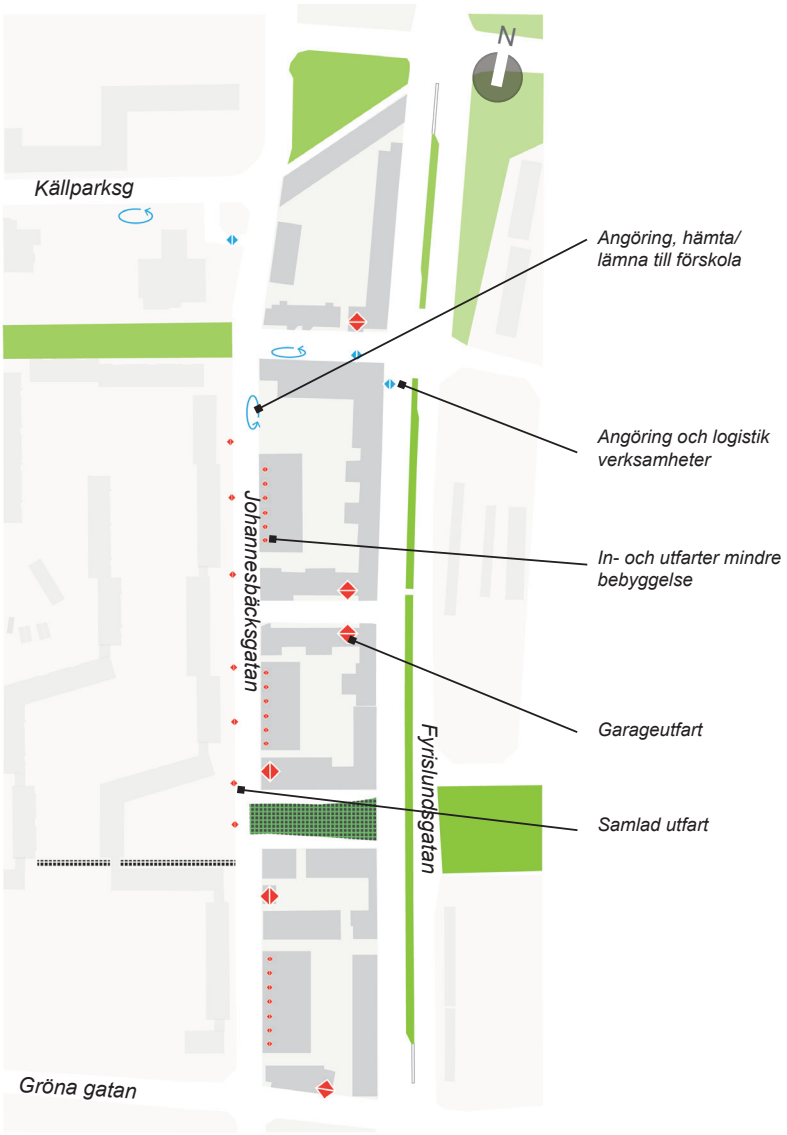
Parkering och logistikkrävande verksamhet

Hållbart resande är i fokus i Östra Sala backe. Utrymmen för parkering av personbilar har lägre prioritering gentemot andra kvalitetsskapande funktioner i stadsmiljön. Utformingen måste dock ta hänsyn till befintlig och ny bebyggelse och verksamheters behov.

På Johannesbäcksgatan finns många garageutfarter från befintlig bebyggelse. De kan samlas till ett mindre antal gemensamma utfarter.

Planerad bebyggelse har inga garageutfarter mot Fyrislundsgatan. Flest garageutfarter ligger mot tvärgatorna men ett par finns på Johannesbäcksgatan. Johannesbäcksgatans blandade karaktär skapar även enskilda utfarter.

Bebyggelse och verksamheter i anslutning till Fyrislundsgatan kommer att kräva mindre ytor för angöring och logisktik (exempelvis sophämtning, flyttbilar med mera). Verksamheterna i norra sidan av etappen (förskolor och äldreboende) kommer att alstra trafik och behöva ytor för angöring och logistik. Utformningen av gatumiljön måste anpassas för detta.

Ledningar

Ledningsstråken med dess krav på funktion, underhåll och tillgänglighet, påverkar utformning, gestaltning och innehållet av allmän plats mark. I Östra Sala backe finns befintliga ledningssystem som ska ligga kvar, andra som ska läggas om och nya som kommer behöva byggas.

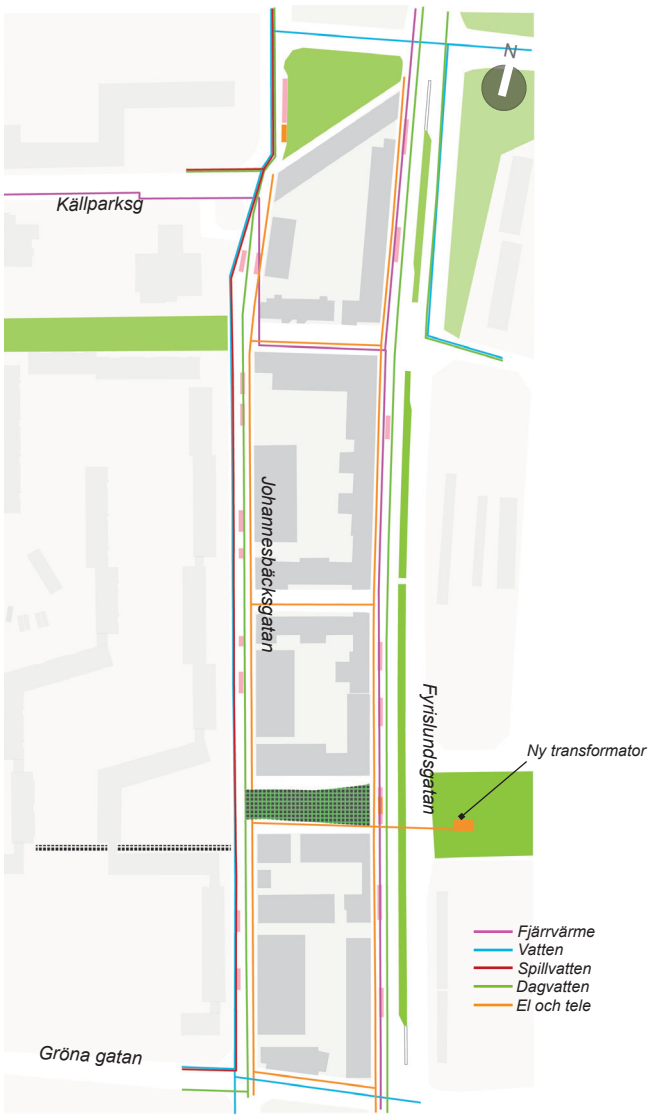
Fjärrvärme
En fjärrvärmeledning går under Källparksgatan och delar av Johannesbäcksgatan. Ledningen får ett nytt läge under tvärgatan samt nyanläggs längsmed Fyrislundsgatan västra gång- och cykelbanan.

Vatten och spillvatten
Befintliga ledningar under Johannesbäcksgatan behåller sitt läge. Nya ledningar läggs eller dras om under tvärgator.

Dagvatten
Befintlig ledning under Johannesbäcksgatan läggs om och får en större dimension. Nya läggs på övriga gator. Lokal fördröjning av både gatu- och kvartersdagvatten ut i dagvattennätet krävs dock då flödeskapaciteten i befintligt ledningsnät är starkt begränsat.

El- och tele
Nya ledningar läggs under gång- och cykelbanor på gatorna i etappen.

Avfall, m.m.
Utöver konventionell sophantering (hämtning med sopbil), behöver utrymme för framtida sophanteringssystem reserveras. I Johannesbäcksgatan bör finnas utrymme att anlägga sopsugsledningar under trottoaren mot nybebyggelse (östra sidan på gatan).

4. Utformnings- och gestalningskoncept

Utformning och gestaltning av de allmänna platserna ska skapa en stark och tydlig profil som bidrar till att utveckla en stadsbygd med lokal identitet.
De allmänna platserna har en utformning och ett innehåll som bland annat främjar hållbarhet och robusthet, inbjuder till möten och engagemang i användning samt förändring av stadsrummet.

Utformnings- och gestaltningskoncept utgår från de stadsbyggnadsvisioner och styrande utgångspunkter som finns för Östra Sala backe.

Gestaltningen och uppbyggnaden av allmänna platser och gator i utformningsprogrammet utgår från en generell nivå för uppbyggnad av funktioner och koncept, ned till mer detaljerade gestaltningsprinciper för enskilda platser.

- Övergripande utformningskoncept - visar styrande principer för uppdelning av olika stadsrum, strukturer m.m.

- Allmänna utformningsprinciper - visar krav och rekommendationer för de funktioner m.m. som allmänt ska finnas i hela området.

- Platsspecifika gestaltnings- och utformningsprinciper - visar krav och rekommendationer som gäller för olika platser.

Övergripande utformningskoncept

Det övergripande utformningskonceptet visar generellt på funktioner hos respektive plats, - hur och var mötesplatser, grönska, rumskaraktärer, trafik- och logistik m.m. passar in i strukturen och karaktären hos Östra Sala backe.

Grönska inom etappen

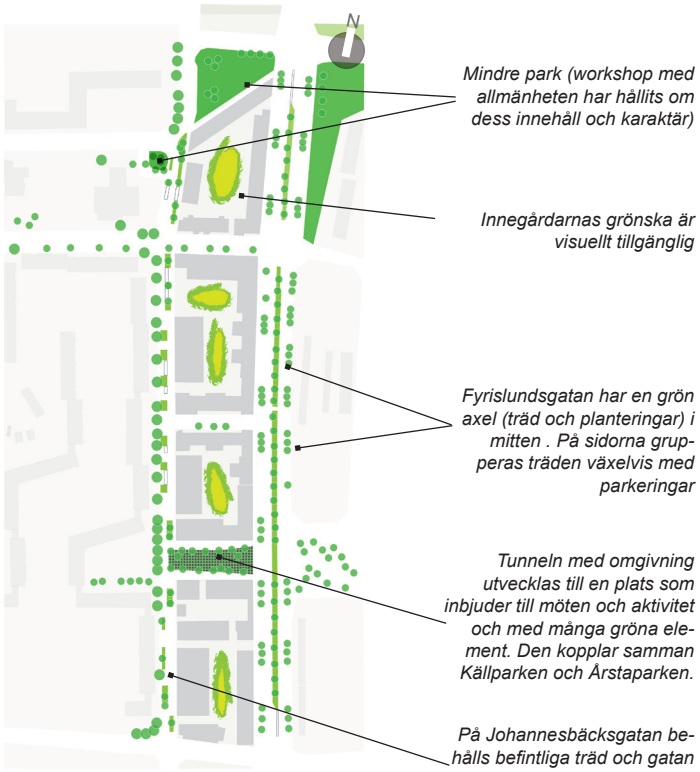
Grönska i form av träd och planteringar har en viktig funktion för både ekologiska och sociala hållbarhetsvärden. Den har även estetiska värden genom färg, förändring och variation, lokal karaktär m.m. liksom funktionella som i dagvattenhanteringen för ett naturligare kretslopp av luft, vatten och näring. Träd och annan grönska bidrar även till ett bra lokal-, luft-, ljus- och ljudklimat.

Utmed Fyrislundsgatan skapas en grön axel med träd i mitten på gatan för visuell ledning. Längs med sidorna av gatorna placeras trädgrupper för att tillsammans med mittaxeln omfamna och ge gaturummet en tydlig indelning.

Befintlig trädrad på Johannesbäcksgatan behålls och får mer undervegetation. Nya träd och planteringar tillförs för att betona inomgårdskaraktären, bryta ned det långsträckta rummet och för att skapa varierande och attraktiva miljöer.

Två viktiga gröna länkar skapas i etappen (i norr och vid GC-tunnel) för att koppla samman närliggande grönområden. Dessa utgör även viktiga platsbildningar för närgrönska, rekreation, aktivitet m.m.

Grönskan på de allmänna platserna kompletteras genom ett visuellt samspel med bostadsgårdarnas grönska.

Platsbildningar och mötesplatser

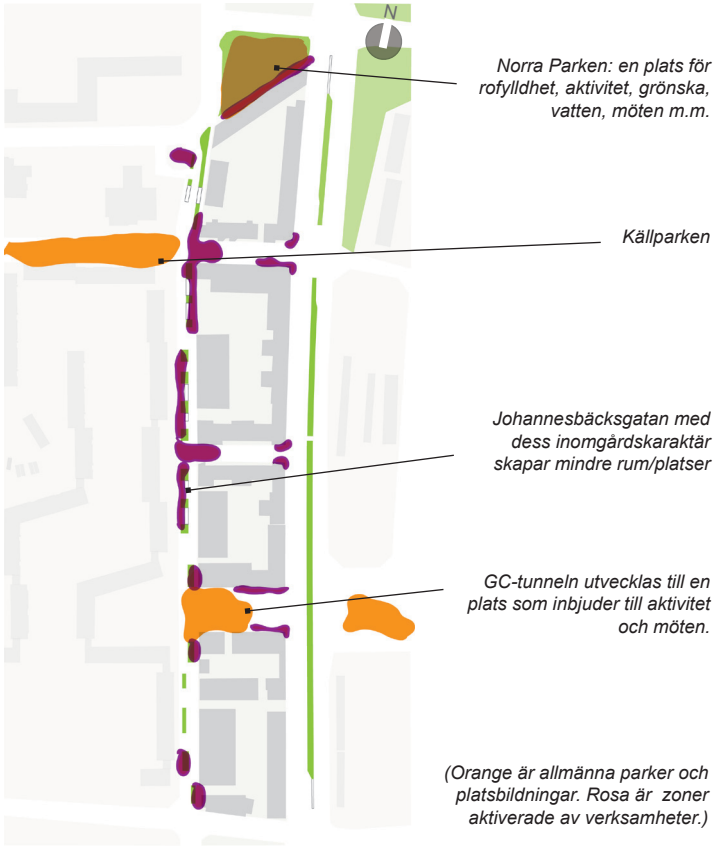
Bebyggelsens karaktär bildar tillsammans med de allmänna platserna olika rum. Rummen byggs upp genom naturligt visuella avgränsningar och funktioner. De förstärks genom olika karaktärer i utformning och innehåll hos platserna.

I norr bildas en park som blir en plats för möten, med inslag av aktivitet, grönska och vatten.

Ytorna i anslutning till den befintliga gc-tunneln har ett tydligt inslag av grönska och vistelseytor för lek och aktivitet. Dessa kombineras med både snabba och strosande rörelser.

Johannesbäcksgatan har en varierad utformning som ger förutsättningar att forma mindre rum (rum i rummet) där flanerande rörelser kombineras med ytor som har planteringar och sittmöjligheter. Gatans utformning medger fria rörelser genom rummet för gångtrafikanten.

De mindre tvärgatorna har en tydlig avgränsning, som tillsammans med materialval, entréer och verksamheter skapar en ”grändkänsla” som medger mer frihet i rörelse och mötesformer.

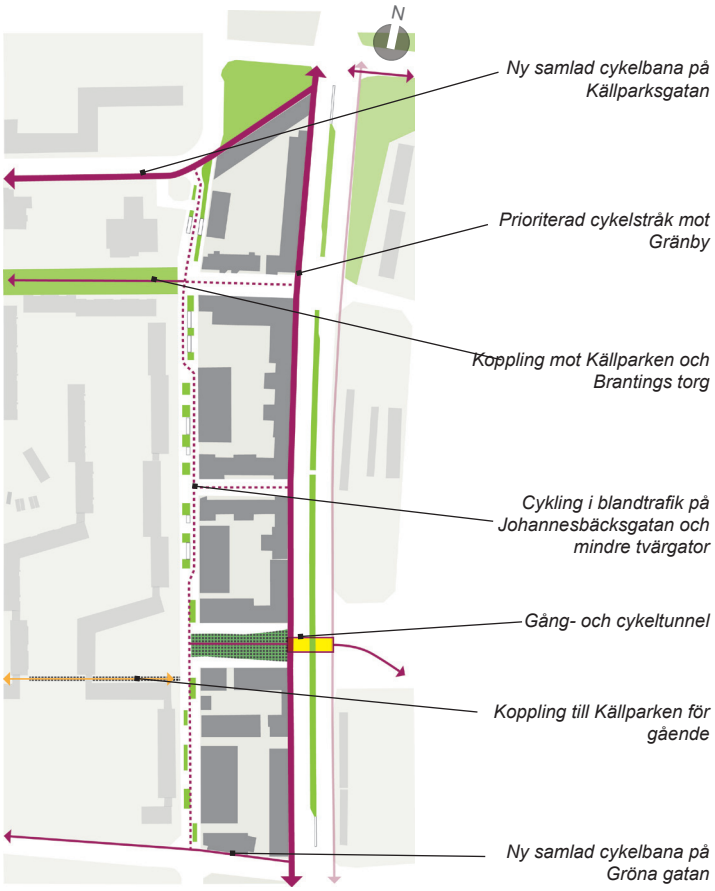
Gående & cyklister

Gående och cyklister är prioriterade och har en tydlig plats i Östra Sala backe. Attraktiva gångytor och cykelstråk med hög standard är en förutsättning för att kunna minska bilresor och nå projektets/kommunens klimat- och hållbarshetsmål.

Gångytorna har en bra standard i hela etappen och för cyklister finns prioriterade cykelstråk längs och genom etappen. I dessa stråk kan cyklisterna transportera sig med bra framkomlighet, tillsammans eller skilda från övriga trafikslag beroende på fordonsintensitet m.m.

Huvudstråken för cyklister kommer ligga längs med större vägar i etappen. Där prioriteras cyklisten genom separata cykelfält vid sidan av gångbanorna för en säkrer trafikmiljö som tillåter högre tempo.

På Johannesbäcksgatan läggs stort fokus på gående, med extra breda gångytor, sittmöjligheter, planteringar och variation som skapar trygga och attraktiva miljöer. Johannesbäcksgatan och de mindre tvärgatorna har låga trafikflöden och utformningen ska åstadkomma lugnare tempo, vilket gör det möjligt att cykla i blandtrafik. Trafikflödena ökar ut mot övriga gator både av motor- och cykelfordon. Utformningen där ska tillåta fler rörelser ut från området, med en prioritering av cykeln i blandtrafiken.

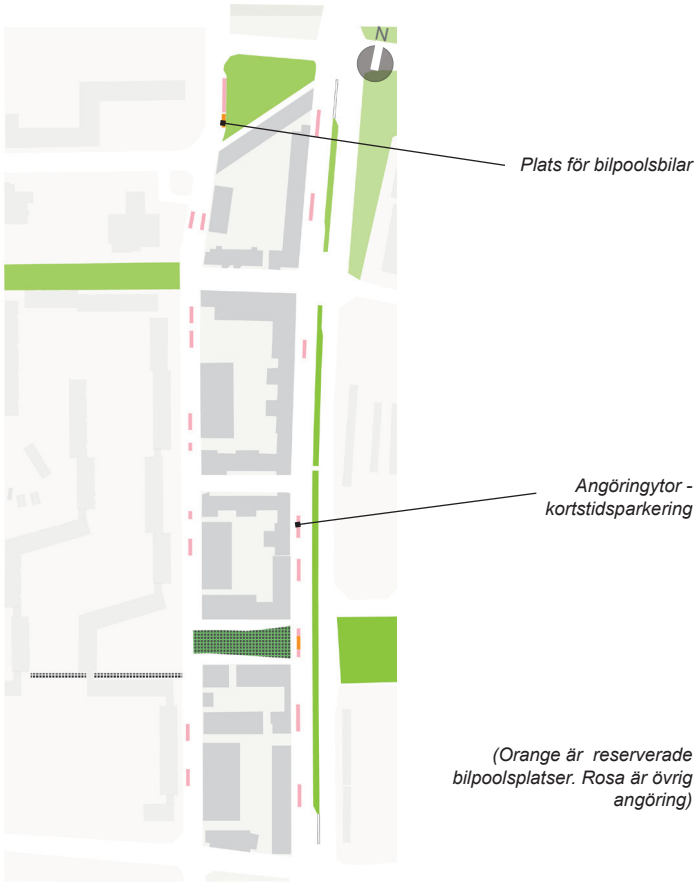
Parkeringar och trafikstyrning

En aktiv styrning av trafiken behövs för att kunna nå uppsatta mål för trafikflöden och hastighet.

De nya parkeringsgaragen på tvärgatorna har en placering med god åtkomst till Fyrislundsgatan vilket minskar genomfartstrafiken på Johannesbäcksgatan. Den egenskapen ska förtydligas i gatuutformningen genom visuell och fysisk orientering mot Fyrislundsgatan. Befintliga och nya bostadsparkeringar med utfart mot Johannesbäcksgatan uppmuntras till utfart vid närmaste tvärgata genom olika starkt trafikbegränsande utformning på respektive gata. Avsikten är att på Johannesbäcksgatan skapa en gata med lågt tempo, smala körytor och inomgårdskaraktär där fotgängaren får ta plats.

Huvudgatan och gatorna för genomströmning och utfart från Sala backe regleras med signaler för att prioritera kollektivtrafik. Detta är tydligast på Fyrislundsgatan där kollektivtrafiken får ett eget körfält i vardera riktning. Utformningen av gatorna kontrasterar mot de små, långsamma gatorna för att förtydliga önskade trafikrörelser.

Andelen ytor med parkeringsfunktion vägs i utformningen mot andelen ytor för gatugrönska och mötesplatser. Tillsammans med tanken om minskad personbilstrafik motiverar det att parkeringsplatserna på allmän platsmark inom området används för angöring och korttidsparkering. På Fyrislundsgatan används dessa platser även för sophämtning och övrig logistik från intilliggande bebyggelse. Runt den offentliga verksamheten i norr är även angöring prioriterad. Platser för bilpool finns reserverade.

Stadsrum

De allmänna platsernas karaktärer i samspel med byggnaderna intill bildar olika rum. Utformningen av dem sker utifrån förutsättningarna som dessa olika rum har och vilka funktioner de behöver fylla.

Etappen omges på tre sidor av gator där förflyttningar prioriteras. Fyrislundsgatan, Gröna gatan och Källparksgatan är rörelseintensiva och därför utformas och fungerar de som traditionella stadsgator.

Johannesbäcksgatan norra del är ett aktivt rum, med en koncentration av verksamheter/målpunkter. De allmänna platserna utformas här med extra hänsyn till att vara attraktiva och välkomnande, samtidigt som behovet av logistik och angöring uppfylls. I den södra delen av gatan, mellan gc-tunneln och Gröna gatan, görs en extra prioritering av cyklisterna i gatanför en god förbindelse till tunneln. Mellan dessa delar ligger det mest lugna och intima gaturummet. Där är det få bilar som passerar och dessa har låga hastigheter. Gående prioriteras högt gentemot motorfordon.

De interna tvärgatorna är tudelade i utformningen genom att omgivande gators karaktär och funktion når in från varsitt håll. Den norra gatans långsträckta karaktär är visuellt förlängd och förstärkt med byggnadernas raka väggar och grönskans placering. Den södra tvärgatan har däremot en platskaraktär genom husens omslutande utformning och korta siktlinjer.

Större sammanhängande gröna områden inom etappen, de som bildar parker och parklika platser, är bilfria och utformade för att kombinera genomströmmande rörelser från cyklister med lugna platser som inbjuder till möten, aktivitet m.m. och för en grönskande karaktär.

Gatugrammatik

Gatorna inom etappen har en inbördes hierarki och därför har individuella utformningsprinciper tagits fram, anpassade till gatuavsnittens funktion och roll.

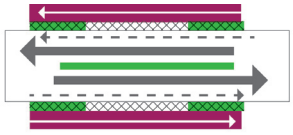
Huvudgata (G1)
Svarar för den stora trafikgenomströmningen med körfält för respektive trafikslag. Karaktären är en grön, storskalig innerstadsgata, vars betydelse stärks i skala, visuell ledning m.m. och där funktionerna har sin tydliga plats.

Genomströmmande tvärgata (G2):
Svarar för trafik från lokalgator till huvudgator runt stadsdelen. Framkomligheten är god och anpassad för olika trafikslag. Karaktären är en traditionell stadsdelsgata vars utrymme i första hand används för ut- och genomfartsrörelse.

Tvärgata - övergångsgator (G3)
Fungerar som övergång mellan de större gatustrukturerna och inomgårdsgatan. Från logistik- och garageutfarter leds trafiken visuellt genom en gemensam stadsgatukaraktär med den större intilliggande gatan. Åt andra hållet, mot Johannesbäcksgatans lugnaste delar, är karaktären mer av en fordonsfattig kvartersgata med svag uppdelning mellan trottoar och körbana som öppnar för fria, korsande gångrörelser m.m. och nivåskillnader för hastighetsbegränsning.

Johannesbäcksgatan - inomgårdsgata (G4)
Karaktären är en lugn, grön och intim gata där fotgängaren och de långsamma rörelserna är högt prioriterad kallas här inomgårdsgata. Funktionen är tänkt att inspireras av gårdsmiljöer, där fordon rör sig långsamt på en starkt avsmalnad, men tydligt anvisad yta köryta. Omfattning och detaljrikedom i grönska, möbler, mark osv är större här. gentemot omgivande gator för en stimulerande promenad- och vistelsemiljö. I söder inleds inomgårdsgatan med något större framkomlighet i körbanan för att prioritera cyklisters framkomlighet till gc-tunneln.

Huvudgata (G1)

Genomströmmande tvärgata (G2)

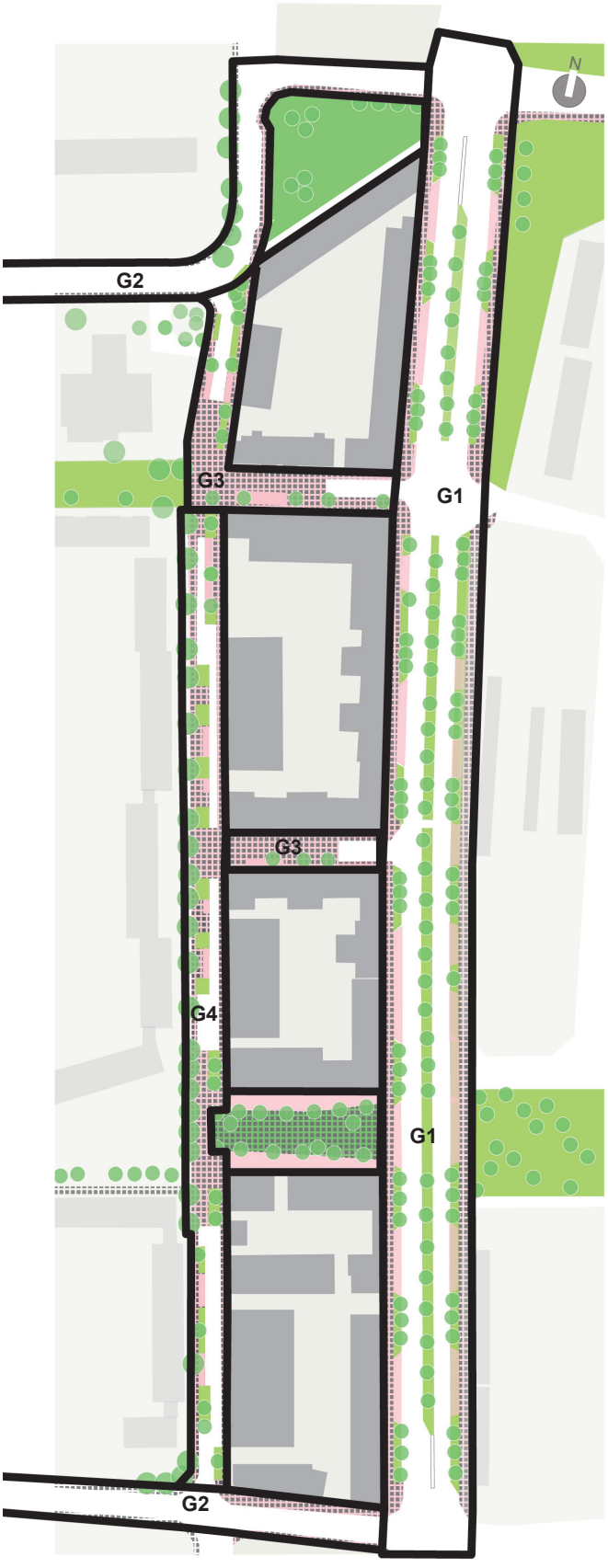

Tvärgata - shared space (G3)

Johannesbäcksgatan - cykelprioriterad del och inomgårdsgata (G4)

Schematisk framställning av gatukaraktärerna

Allmänna utformningsprinciper

Allmänna utformningsprinciper visar hur området ska gestaltas med funktioner och karaktärer för att skapa stadslik och hållbar gestaltning, en sammanhållen identitet m.m.

Tillgänglighet
De allmänna platserna ska vara till för alla, därför ska en god miljö som uppmuntrar och möjliggör detta eftersträvas. Det krävs att miljöerna anpassas för en god tillgänglighet inte bara i fråga om fysiska utan även psykologiska aspekter.

Fysiskt tillgänglig
Gator och platser ska kunna utnyttjas av alla. För detta krävs tillgänglighetsanpassning så som ledande kanter och stråk, fria rörelsestråk, sittmöjligheter, få starkt lutande plan, m.m. Den fysiska tillgänglighetsanpassning som görs ska följa gällande lagkrav och förordningar, liksom regler och rekommendationer från Boverket och Uppsala kommun.

Upplevd tillgänglighet
Utöver den fysiska miljöns tillgänglighet är målet att skapa en god miljö i fråga om psykologisk tillgänglighet, så som hur trygg en miljö upplevs. Upplevelsen kan variera mellan individer, beroende på bakgrund, ålder, kön m.m. vilket måste beaktas.

Olika åtgärder ökar känslan av trygghet i ett område. Orienterbarheten och visibiliteten ska vara grundläggande. En god belysning utefter rörelsestråk och i parker liksom frånvaro av skymmande murar och planteringar medverkar till detta.

Trafik kan skapa oro och olust för vistelse i miljöer. På gator med stora trafikflöden och högre hastighet är det därför viktigt med ordnade förutsättningar för samspel mellan fordon och oskyddade trafikanter.

Ren och ombesörjd utemiljö ökar trygghetskänslan bland annat genom att platsen ser omhändertagen ut. Därför ska området utformas för en hållbar skötsel och en minimering av ytor, platser o dyl som lätt kan kännas stökiga, ovårdade och slitna.

I områden där de naturliga ledstråk är få, som på torglika ytor, bör vägledande hjälp finnas för en ökad tillgänglighet. I Uppsala används en dubbel rad sinusplattor som ledande stråk.

Övergångställen, busshållplatser, entréer o dyl ska markeras efter de standarder som Uppsala använder. Saknas standard från Uppsala kommun ska Boverkets regler gälla, tillsammans med andra av kommunen rekommenderade dokument.

Detaljer är viktiga för tillgängligheten, t ex att ledstänger är greppvänliga och i rätt höjd, eller att trappor har en kontrastmarkering.

EXEMPEL PÅ VIKTIGA ASPEKTER SOM SKA BEAKTAS FÖR...

...FYSISK TILLGÄNGLIGHET

Trappor ska ha kontrastmarkeringar och handledare på två sidor. Handledaren ska avslutas 30 cm efter översta och nedersta trappsteget.

Gångytor bör inte luta mer än 5%, maximalt 8%. Vid lutningar över 5% ska vilplan finnas var sjätte meter. Dessa ramper bör även förses med handledare på minst en sida, liksom med sittmöjligheter.

Soffor ska vara lätta att resa sig ur genom att ha sitthöjder på 45-50 cm, ryggstöd samt armstöd som är greppbart.

...UPPLEVD TILLGÄNGLIGHET

God grundbelysning ska finnas. Ljusnivån ska upplevas jämn, sammanhållen och inte vara störande. Parker och andra platser eller objekt som kan upplevas mörka bör belysas så att även omgivningen runt rörelsestråken träder fram.

För orienterbarheten och visibiliteten i miljön ska starka visuella avskärmningar som höga, täta, buskar, skymmande murar, dåliga siktlinjer i tunnlar, m.m. undvikas.

Trafikmiljöer ska ha en tydlighet som gör det möjligt för trafikanterna att lätt förstå miljöns ordning och struktur. Detta anpassas till hastigheter och trafikflöden med ökat uppdelade funktioner vid ökande trafikflöden.

Åtgärder för en vårdad omgivning är t ex: Växtlighet som hålls inom angivna ramar med klippning osv., struktur, mönster eller liknande på stora väggytor och murar för att minimera skadegörelse. Generösa och väl fungerande avfallsystem för att minska skräp i miljön.

Delaktighet och aktivitet
Östra Sala backe ska vara en förebild i hållbar stadsutveckling. Sociala aspekter och faktorer är viktiga delar. Värden i strukturen för Östra Sala backe ska bygga på möten, variation, upplevelser och mångfald. Förutsättningar för en levande stadsdel som attraherar olika människor, verksamheter och aktiviteter och som kan möta skilda behov ska finnas. Engagemang för den lokala utvecklingen växer fram genom gemensamma ansvarsområden för boendes, föreningars och företagares olika intressen.

Möjligheten för boende och verksamma att ge avtryck i de offentliga rummen kan utgöra viktiga faktorer för delaktighet, aktivitet och social hållbarhet. Lokala initiativ, avtryck och aktiviteter kan delas i tre kategorier.

- Stadens och planerarens tillåtelse till individuella avtryck genom en utformning som medger eller uppmuntrar dem. Det kan yttra sig som ytor och utrustning med en medvetet designad möjlighet till delaktighet, som fågelbord, flyttbara möbler m.m.

- Planeringen kan också skapa möjligheter till valfrihet och deltagande genom en utformning som tillåter varierad användning, t ex redskap passande både lek och träning eller flexibla ytor där ena dagens loppmarknad kan bli en spelplan eller en picknickplats. Den här sortens avtryck kan också uppstå spontant ur människans fria val att använda platser och utrustning utanför givna ramar och ändamål. Barns lek är en god representant för detta, men också företeelser som grannskapets nyttjande av lokalgatan för fest är ett exempel på oplanerad användning av en plats.

- Individens egna spontana engagemang att tillföra miljön detaljer som inte funnits i stadens planering av området, som t ex fågelholkar, blomkrukor, stadsodling, mössor satta på statyer, gatumålningar med kritor eller utställda möbler.

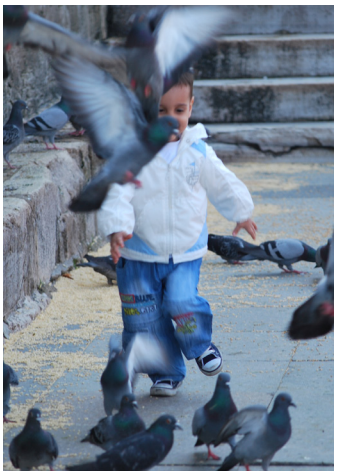
Utformningen i Östra Sala backe ska verka för att på olika sätt kunna ge, uppmuntra och inspirera individen till möjlighet att påverka sin närmiljö och markera sin närvaro på platsen. Den ska vara sammanhållen men samtidigt varierad och flexibel i funktion och gestaltning. Det kan exempelvis ske genom tillfälliga eller permanenta utsmyckningar eller möjligheten att använda platser för spontana eller planerade aktiviteter i samråd med kommunen. Dess lämplighet bör grundas på hänsynstagande och dess möjlighet att utgöra ett lokalt mervärde.

Ett första steg till deltagande har tagits i planeringen av området i form av utformnings- och inspirationsmöten med olika medborgargrupper. Mötena ska ge ett underlag för gestaltningen och innehållet hos park/platsbildningar.

Människorna gör staden levande. Vi skapar händelser och sätter prägel på vår omgivning.

Dagvattenhantering
Stadsmiljöer skapar hårdgjorda ytor vilket medför att regnvatten inte kan nå jorden utan rinner ovan mark, samlas i pölar eller rinner i ledningssystem. Det skapar torra jordar och ”törstande” stadsvegetation, överbelastade ledningssystem och översvämningar, vatten som aldrig går igenom en naturlig jordfiltrering innan de når vattendrag m.m. En medveten utformning inom området kan motverka sådana effekter.

Utrymmet ovan mark är starkt begränsat i området pga. bebyggelse, gator m.m. för att ha en storskalig vattenhantering ovan mark. Merparten av dagvattnet måste därför hanteras i underjordiska fördröjningsmagasin. Dessa ska i möjligaste mån kombineras med dagvattenplanteringar för att öka de gröna ytorna, skapa naturliga filtreringssystem samt få en naturlig återföring av vatten till växtligheten.

I gatumiljön sker dagvattenhanteringen med småskaliga dagvattenplanteringar som ska ha en stadsmässig, välordnad och utsmyckande karaktär. De ska ramas in med kantsten, låga murar eller liknande starkt strukturskapande element och ha estetiskt tilltalande inflöden, helst ytliga men vid behov med brunn, som även har avskiljande element för skräp, sand o dyl. Vattnets avrinning bör förstärkas med ränndalar utefter kantsten och trottoarkant eller där miljön tillåter på mer lekfulla och iögonfallande sätt.

Vid platsbildningar så som parker och torg ska det finnas utrymmen för dagvattenfördröjning både under och ovan mark. Magasinen ovan mark ska utformas för att passa en tät stadsmiljö, med ett högt estetiskt och arkitektoniskt värde. Dagvattnet bör kunna användas i miljöerna på olika sätt, för lek och upptäckaranda, för skönhetsvärden, för djurlivet, m.m. Ytorna för magasinen ska även vara tilltalande vid låga eller inga vattenmängder och bör helt eller delvis kunna användas för andra ändamål.

Vid extremregn ska även miljöer så som tunnlar kunna fungera som tillfälliga magasin för dagvatten.

Systemet för dagvattenhantering måste även ta hänsyn till behov i kommande utbyggnadsetapper. Som exempel passar parken som planeras i norr, på grund av marklutningen mindre bra för dagvattenhanteringen i parkens egen byggetapp. Däremot har kommande utbyggnad norröver stora behov av magasin i parken. Hänsyn och förberedelser ska därför tas till det i funktioner och utformning av parken.

Vattenutflöden, liksom inflöden, dämningar och andra element i dagvattenhanteringen ska utföras med en hög och stadsmässig gestaltningsnivå.

Dagvatten kan komma in i miljön på många olika och lekfulla sätt, som här i en vattentrappa bredvid trappan.

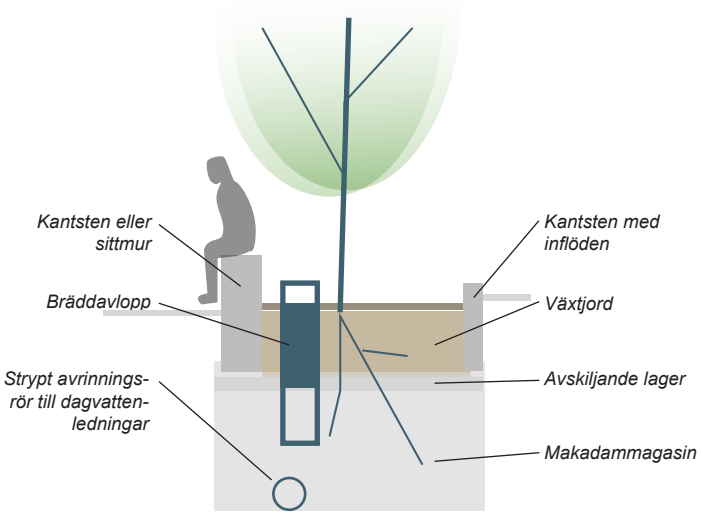
Speciella kantstenar låter vatten från gatan rinna in i planteringar. Olika lösningar och fabrikat finns men en hel sten med urtaget hål så som i bild är att föredra, bland annat av praktiska skäl då den är lättare att följa med snöplogen på vintern.

Det är viktigt att växtvalet i dagvattenplanteringar anpassas efter den troliga konstanta mängden fukt i planteringen.

Ytorna för dagvatten ska vara attraktiva på många olika sätt och i olika skepnader, med vatten/ utan vatten.

DAGVATTENPLANTERINGAR I GATA FÖRESLÅS BYGGAS UPP UTIFRÅN DENNA GRUNDPRINCIP

Mot gångytor kan den omgivande kantstenen ersättas av murar med sittmöjligheter.

Grönskan i området
Grönskan i området ska kännetecknas av omsorg om hållbarhet, variation och mångfald. Grönskan ska också bidra platsens lokala identiteten och områdets sammanhållna karaktär. Gröna ytor på allmän plats utgörs i huvudsak av park-/torgytor, samt mindre ytor som mitt- och sidoytor i vägmiljö t ex dagvattenplanteringar.

Området ska uppvisa en stor variation av arter i gatumiljöer och på andra allmänna platser. Växtligheten bör främja en biologisk mångfald genom t.ex. blommande och fruktbärande växter, vilka även har estetiska och sociala värden. Ett inslag av kulturväxter för odling, som bärbuskar, fruktträd och robusta kryddväxter som en inspiration till stadens möjligheter föreslås även finnas.

Växterna ska kännetecknas av robusthet. De ska passa klimatet och förutsättningar på platsen och i planteringen. Som exempel ska växter i dagvattenmiljö klara av flukturerande vattennivåer, vägpartiklar m.m.

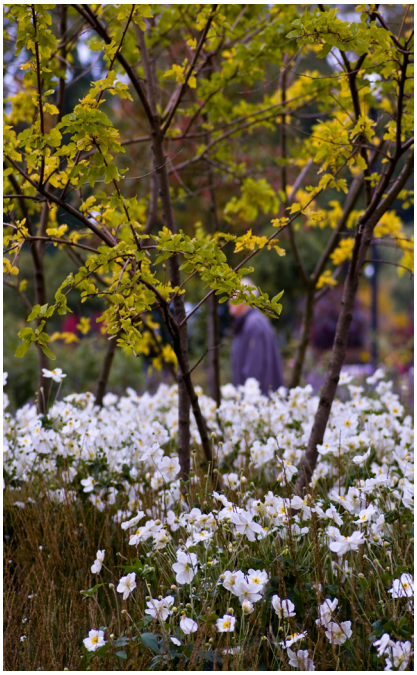
Främst ska vedartade växter (träd och buskar) användas. De ger en stomme till planteringarna och växtvolymer året om, liksom ett mindre behov av skötsel än vad örtartade växter ger. Perenner, prydnadsgräs och halvgräs ska istället användas som identitetsskapande tillägg och bidra till ökad variation, blomning och detaljeringsgrad. En årstidsvariation ska även finnas hos växtligheten.

Utemiljön ska upplevas lugn med en sammanhållen kärna, så som en gemensam nämnare. Den gemensamma nämnaren ska skapa en lätt, grön och modern karaktär. Ett återkommande inslag av prydnadsgräs och halvgräs föreslås för denna karaktär tillsammans med en diskret och grön stomme av låga buskar.

Växtvalet anpassas i storlek gentemot platsens rumsliga storlek, omgivning och funktion i staden. Stora träd används t ex på huvudgator där skalan på bredd, höjd och avstånd generellt är stor, medan trädplanteringar på lokalgator främst består av mindre, smalkroniga träd och/eller flerstammade buskträd och mindre fruktträd.

Likaså ska rummet, trafiksituationen osv. avspegla sig i växtlighetens detaljeringsgrad, vilket i sin tur ger en individualitet till respektive plats. Individuella och identitetsskapande inslag hos gator, platser och planteringar skapas med sammanhållna färgkoder, formkaraktärer och enkla, stora växtgrupperingar.

Planteringar av buskar i gatumiljö bör inte överstiga 1 m i höjd, helst endast vara ca 50 cm höga för att inte vara skymmande. Kompletterande perenner, halvgräs och gräs ska vara robusta och inte krävande vad gäller stöd o dyl.

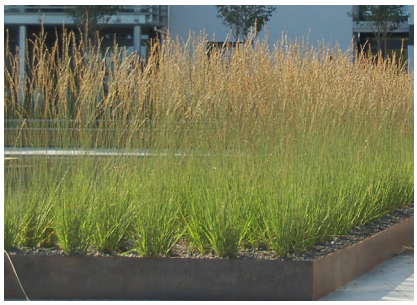
Planteringar får en sammanhållen karaktär genom färgkombinationer, stora, uppdelade grupper, samlade former och liknande mot en grön grund.

Blommande växter är inte bara omtyckt av människor utan också av insektslivet. De behövs för att få en sluten cirkel med pollinering, fruktsättning och levande växter.

En stomme av diskret gröna och låga buskar utgör en sammanhållande kärna. Till det läggs gräskaraktären som en gemensam nämnare i området. Framför allt halvgräs och gräslika växter som säv kan vara fördelaktigt i dagvattenplanteringar.

Valet av växter påverkar även frågan om trygghet, visibilitet och trafiksäkerhet. Trots sitt skira utseende kan t ex vissa grässorter bli både manshöga och täta. De kan därmed skapa skymda situationer i trafikmiljön och bör därför undvikas på platser där visibiliteten är viktig.

Årstidsväxlingar är viktigt, från de tidigaste blommande lökarna till vintergröna buskar.

Färgsättning och material
Bebyggelsen i Östra Sala backe kommer variera i karaktär, form och färg. Miljön runtomkring bebyggelsen ska därför fungera som en sammanhållande enhet, samtidigt som den ska vara strukturerad och varierad efter den gatuhierarki som tidigare nämnts (huvudgata, genomströmmande gata, inomgårdsgata m.fl). Därför föreslås en uppsättning grundfärger och stommaterial för Östra Sala backe.

Färgsättning
Färgsättningen ska fungera sammanhållande för Östra Sala backe och även samspela med omgivande stadsdelar. Därför föreslås en ren metallfärg i/motsvarande borstad rostfritt stål, tillsammans med en ljusare grå färg på målade element som grund.

OMRÅDETS KULÖR

NCS S 2002-B
RAL 9006

METALLKARAKTÄREN

Material
Det är viktigt att stommaterialen i området är tidlösa, har lång hållbarhet och kräver lite underhåll. Genomgående föreslås stål, granit och trä, samt markdetaljer i gjutjärn (främst brunnsbeteckningar och trädgaller).

Val av markmaterial beror mycket på krav, behov och gestaltningsmässiga aspekter för respektive gata. Betongplattor föreslås som huvudsaklig trottoarbeläggning och asfalt för gatbeläggning.
Material som ger en mer genomsläpplig markyta t ex genom många fogar, är fördelaktigt för en grönare mer hållbar stadsdel och föreslås användas i den omfattning som går, med avseende på ljud, tillgänglighet, skötsel m.m.

PRINCIPER FÖR STOMMATERIAL

Stål finns i ett varierande och stort antal utföranden. Stålet ska klara av utemiljöns påfrestningar. Detaljer och mindre element föreslås få ett utförande i rostfritt, lätt borstat stål, vars klara och ljusreflekterande egenskaper kan skapa intressanta kontraster mot mjuka material som vegetation och trä. Större element kan förslagsvis målas i områdets gråa kulör. Borstad aluminium kan fungera som ett alternativ till stålet där metalleffekten önskas få, men där rostfritt stål brukligen inte används, t ex i belysningsstolpar.

Granit är ett klassiskt material i staden som åldras utan att förlora sitt uteende. Materialet passar att användas till t ex kantstenar, trappor och murar. Granit förekommer naturligt i olika färgversioner, därför föreslås en gråtonad sten som grund medan varmt tonade stensorter kan användas mer karaktärsskapande.

Trä är ett mer förgängligt men också förnyelsebart material som kräver en viss skötsel för ökad hållbarhet i utemiljön.Trä ger samtidigt en mjuk och inbjudande karaktär till t ex sittplatser och föreslås därför användas till dessa.

De hårda och helt ogenomsläppliga ytorna ska minimeras i möjligaste mån. Likaså ska ytor där fordon är i rörelse förtydligas. Därför föreslås trottoarer och angöringsytor beläggas med plattor eller sten, gentemot de i huvudsak asfalterade körytorna.

Betongplattor är det vanligaste förekommande trottoarmaterialet i innerstaden, vars karaktär Östra Salabacke ska fånga. Därför föreslås dessa som markbeläggning. En fin detalj som med fördel kan användas är en till två rader storgatsten för att justera och fylla linjen mot byggnader.

Cykelbanor ska ha en tydlighet i utformning och material gentemot gångbanan när dessa ligger i samma nivå.

Handledare, räcken, laddningsstolpar och andra detaljer föreslås vara utförda i rostfritt stål för en ljusspeglande och ren karaktär.

Om grusytor används under t ex träd ska de hållas fast och förstärkas på ett bra sätt.

Belysning
Belysningen ska skapa en helhet och karaktär som anpassas till omgivningen. Utseende och utformning kan därmed variera beroende på platsens ändamål. Gemensamt ska belysningen bidra till en trygg och ljus miljö i ett tätt och grönt bebyggelsesammanhang.

En differentiering i belysningsarmaturen mellan Fyrislundsgatan och lokalgata bör finnas för att markera Fyrislundsgatans särställning i området. Det kan göras med en avvikande färg, form och liknande gentemot andra anslutande vägar.

Lokalgator ska ha en enhetlighet med Sala backe med ett klassiskt formspråk om än en modern och anspråkslös armatur. Vid platsbildningar så som parker och torg kan belysningen skilja sig från gatubelysningen, i höjd och armaturs eller stolpes karaktär m.m. Effektbelysning kan användas som ett komplement.

Belysningen i Östra Sala backe ska genomgående ha ett vitt ljus med god färgåtergivning. I valet av ljuskälla bör också möjligheter för ett hållbarare nyttjande av belysningen beaktas, så som reglerbar ljusstyrka, energisnål och rörelsestyrd armatur etc.

Stolpbelysning bör i huvudsak användas. Stadskaraktären är viktig och därför bör stolphöjd och stolpplaceringar anpassas efter detta. Förslagsvis bör stolpar inte överstiga 8 m i höjd för vägar och 4 m för platser liksom för belysning på gång- och cykelvägar.

Nya tekniker för ett hållbarare samhälle välkomnas, som att en ljussatt anslagstavla drivas av solceller likt denna på bilden. En teknik som t ex kan användas på busshållsplatser med reklamvägg.

På lokalgator eftersträvas en diskret armatur och stolpe för att istället låta andra utformningselement vara mer framträdande i en detaljrik miljö.

Anläggningskompletteringar
Möbleringen ska fungera som en karaktärsgivare till hela området men också för enskilda delar av området. Målet i möbleringen är genomgående en ljus och luftig karaktär som ger ett modernt men ändå tidlöst intryck. För det används grundfärg och stommaterial. För att skapa särskilda karaktärer till platser eller speciella gator kan kompletternade material och färger användas på ett friare sätt.

Cykelparkering
Cykelparkeringar på allmän plats ska i första hand vara lokaliserade till viktiga allmänna noder så som hållplatser, torgytor, affärer. En skillnad ska finnas mellan cykelparkeringar avsedda för dygnstrafik (tex pendlare) och mer tillfällig angörings- och besökstrafik på lokalgator med stor efterfrågan på offentlig parkering. Skillnaden kan t ex skapas genom att begränsa möjligheten att låsa fast cykeln vid den senare sortens parkering. Förslagsvis utformas då parkeringen med endast ett par pollare att samla cyklar runt.

Hållplatser
Möblering och markbeläggning för tillgänglighet ska följa den standard som Uppsala har för detta, med väderskydd, ledplattor, soffa o dyl. Hållplatser för stomlinjetrafik ska utformas med intilliggande cykelparkering. Vid hållplatser bör även laddningsstation för elcykel finnas för att skapa goda pendlarmöjligheter.

För de mer tillfälliga cykelparkeringarna kan en enkel, grafisk och utsmyckande båge likt denna från Smekab användas. Stället ska vara utsmyckande även när det inte används, och platsen där det står ska kännas begränsat till att bara användas kort tid. Därav endast en eller ett par ställ som hindrar att många cyklar kan låsas vid platsen.

För pendlarparkeringar används ett cykelställ med ramlås, förslagsvis detta som finns på flera platser i Uppsala och som ger både stöd åt framhjulet samt flera låsmöljligheter.

Soffor, bänkar och stolar
Sittplatser ska finnas vid busshållplatser (standardmodell för hållplatser i Uppsala ska användas) och vid längre lutande plan, trappor, torg och parker, men kan också vara ett återkommande inslag utefter gångstråk. De bör vara placerade vid sidan av rörelse- och naturliga ledstråk.

I platsmiljöer som parker och torg kan utformningen och materialet på sittplatser avvika för att skapa en individuell karaktär åt platsen. En stomme av tillgänglighetsanpassade sittplatser ska dock alltid finnas.

Sopkärl
Sopkärl ska finnas i närheten av sittplatser, dock placerade med hänsyn till lukt från kärlen. Likaså bör sopkärl placeras i strategiska noder, vid sidan av röresle- och naturliga ledstråk. Kärlen bör ha källsortering och/eller andra nya tekniker för avfallshantering, t ex soldriven kompressor.

Planteringsutrustning
Planteringar i utsatt läge förses med skydd i form av ett lågt räcke och inramat med en avskiljande gatstenskant eller kantsten. Nedsänkta plantering ska ha upphöjd kantsten eller räcke om de ligger i rörelsestråk.

Handledare, räcken, elstationer, laddningsstationer, reklamskyltar m.m.
Dessa element är detaljer i miljön som kan gestaltas för att träda fram liksom för att vara diskreta. Företrädesvis görs de i borstat stål eller målas i områdets gråa kulör samt får en enkel och ren design.

Murar, väggar, trappor m.m.
För en yta som åldras fint bör granit användas till murar och liknande byggda element. Höjder och ytor ska minimeras i möjligaste mån för att inte inbjuda till skadegörelse. I tunnlar och liknande, där stora väggar bildas, ska en hög gestaltningsnivå finnas. De ska också vara lätta att sanera.

Små byggnader
Små byggnader så som teknikhus ska gestaltas med omsorg och smälta in i miljön där de ska stå. Husen ska ha vegetationsbelagt tak och väggar med vegetation, eller på andra sätt vara ett mervärde i miljön.

Grundmöbleringen ska ha en ren och modern design. Stommen bör ha karaktären av borstat stål alternativt målas i områdets färg. Sits och ryggstöd ska vara av trä. För en god tillgänglighet ska sittmöbeln ha rygg- och armstöd men bänkar av t ex trä eller stenblock kan förekomma som tillägg i möbleringen.

Planteringar ges en tydlig ram med kanstöd eller som här med ett metallräcke och en stenram.

Nya tekniker för hållbara system uppmuntras i miljön. Olika behållare för sortering blir allt vanligare även i utemiljöer. Att utveckla systemen med kompressor och underjordisk behållare för färre och effektivare hämtningar, ett kvalitativt designat kärl för att sammanföra fraktioner i en utrustningsdetalj, eller liknande. Till exempel har BigBelly SOLAR (bilden) utvecklat kärl där kompressor försörjs med solenergi.

Förutom att skapa möjligheter för grönska kan en ribbstruktur eller ett vajersystem på små byggnader och murar motverka klotter.

Platsspecifika gestaltnings- och utformningsprinciper

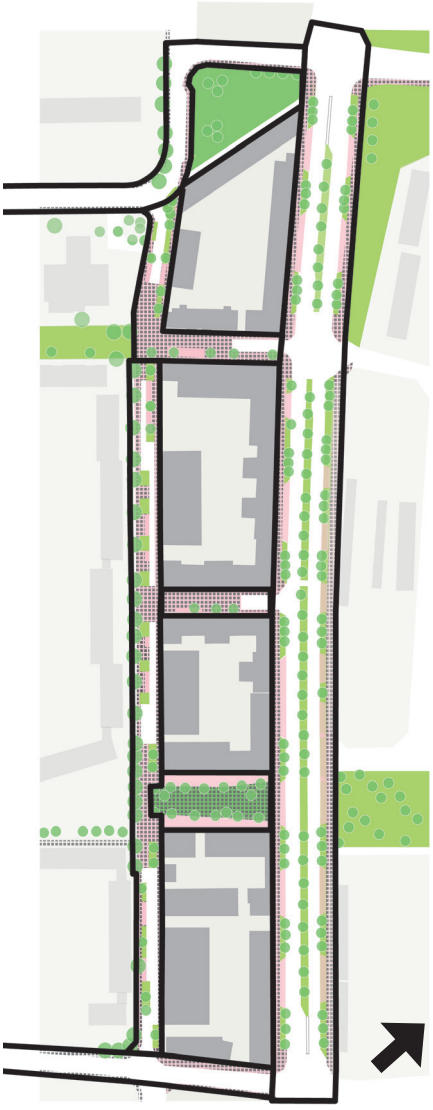
Utformning och gestaltning av platser och gator i området ska främja hållbarhet samt bidra till skapandet av lokal identitet och variation. Den ska också stödja områdes- och platsspecifika behov samt på olika sätt ha en sammanlänkande funktion mellan människor likväl som miljöer. Utformning av strukturer, ytor och möblering är viktiga komponenter för rörelser, möten ,vistelse, grönska, dagvatten och lokala verksamheter.

De platsspecifika gestaltnings- och utformningsprinciperna finns för att skapa en detaljerad bild av utformningen på de enskilda platserna. De översätter den konceptuella utformningen och de allmänna gestaltningskraven för att beskriva hur lokal identitet och egen karaktär, samband med omgivning, m.m. ska formas.

Målet är en sammanhållen lokal identitet för området, men som också har ett samspel med sin omgivning liksom individuella karaktärer för platser.

Fyrislundsgatan - Huvudgata

Gatan ska fungera för genomfartstrafik men ska ha en stadsmässig utformning som uppmuntrar till förflyttning med cykel, till fots och med kollektivtrafik. Trafikflödena gör det viktigt med ordnade förutsättningar för samspel mellan fordon och oskyddade trafikanter.

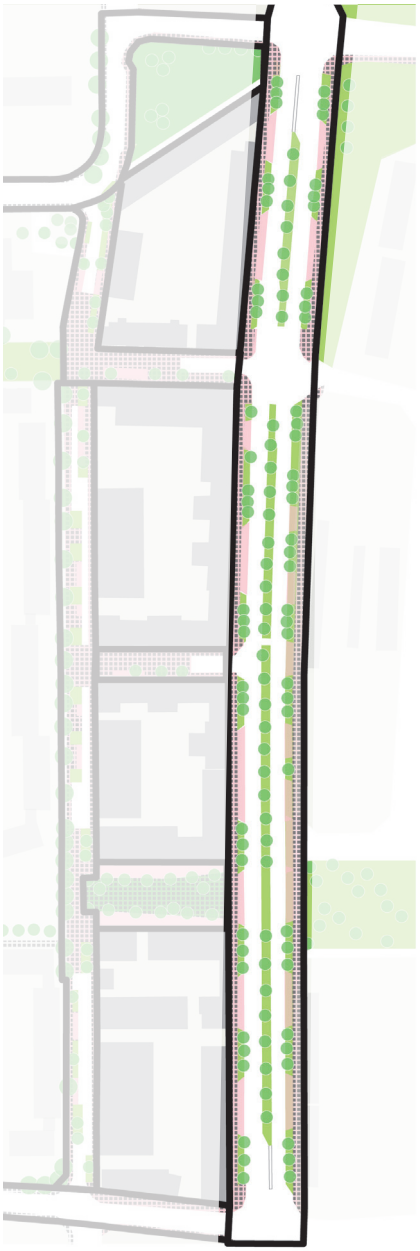
Gatan utformas därför med den större, trädplanterade innerstadsgatan med tydligt avgränsade ytor som förebild. Likom i innerstaden möter trottoaren byggnaderna utan förgårdsmark vilket stärker gaturummets väggar.

Gatan förses med breda trottoarer för gång- och cykeltrafik. Trottoaren ska ha en innerstadskaraktär. Den ska vara väl framkomlig och upplevas ljus, ombonad och trygg i trafikmiljön. Därför är det viktigt att skilja gångbana och cykelbana åt i material, färg och känsla. Cykelbanan ska vara bekväm att åka på i högre cykelhastigheter.

Gatan är lång med stor trafikbelastning. Detta kräver en markbeläggning med goda underhållsförutsättningar. Ljudnivån från gatan bör också hållas så låg som möjligt, med val av markbeläggning efter detta. Norr- och södergående körfält föreslås delas av med en bred, grön mittremsa. Den ska ge ett stadslikt intryck och spela mot gaturummets stora skala, samtidigt bör den också stärka mångfalden.

Mellan trottoar och gata finns en zon för dagvattenplanteringar, fordonsangöring genom kantstensparkering och hållplatser för kollektivtrafiken. Den ska vara tydlig i sin avgränsning mot gata och trottoar. I det fall zonen fungerar som en del av trottoaren, så som hållplatser och korsningar bör dessa två ytor samspela i utseende. Vid dessa platser kan det även vara fördelaktigt att anordna sittmöjligheter. All belysning för gaturummet föreslås även förläggas till zonen. Därmed avses belysningen vara riktad åt två håll, mot trottoar respektive gata.

I zonen föreslås även dagvatten hanteras, kombinerat med gatugrönska. Dock bör vattnet från gatan inte filtreras genom planteringen pga. att gatan kommer att saltas. Gestaltningen av dessa planteringarnas bör anpassas för trottoarens skala och hastigheter.

UTFORMNINGSPRINCIPER FÖR...

VEGETATION OCH VATTEN

Mittrefugen utgör en stor grön yta, vars växtlighet ska bryta av gatan och samla skalan. En trädrad av ett par till några storvuxna trädarter och en blandad låg buskvegetation eftersträvas på ytan. Ut mot körbanan läggs en rad plattor avsedda för vinterns snövallar.

I zonen mellan gata och trottoar varvas grupper med växtlighet med, i huvudsak, angöringsytor. Växtligheten föreslås vara av mindre skala än i mittrefugen och anpassad för dagvatten. Ett inslag av prydnadsgräs och halvgräs ger en grön, luftig och varierande känsla till undervegetationen. Dagvattnet från trottoarer föreslås ledas i ränndalsplattor utmed trottoarkanten till planteringarna, medan vägvatten samlas i brytpunkten mellan körbana och angöringsytor, där det via brunnar leds till magasin.

MARK OCH YTOR

En större innerstadsgata är förebilden, t ex Väderkvarnsgatan. Funktionerna hos gatan delas tydligt upp med granitkantsten och olika markmaterial. Asfalt föreslås för en slitstark, lättskött och relativt tyst körbana.

Trottoarerna delas upp för gång- respektive cykeltrafik genom skilda markmaterial. Gångytan föreslås beläggas med betongplattor så som vanligt i innerstaden medan cykelytan asfalteras för en komfortabel cykelresa.

Angöringsytor föreslås beläggas med gatsten, marksten eller asfalt omgärdat av gatsten.

UTRUSTNING

Möblering längsmed gata föreslås följa föreslagna grundfärger och material för området. Generellt inbjuder inte gatan till stilla vistelse pga trafikflödena, men soffor för tillfällig vila och intilliggande sopkärl m.m. kan placeras vid korsningspunkter.

Belysningen föreslås få en egen karaktär som skiljer sig från övrig belysning i form och förslagsvis även färg. Den får gärna träda fram i gaturummet som ett starkt identitetsskapande element, som markerar Fyrislundsgatans funktion som huvudgata i området.

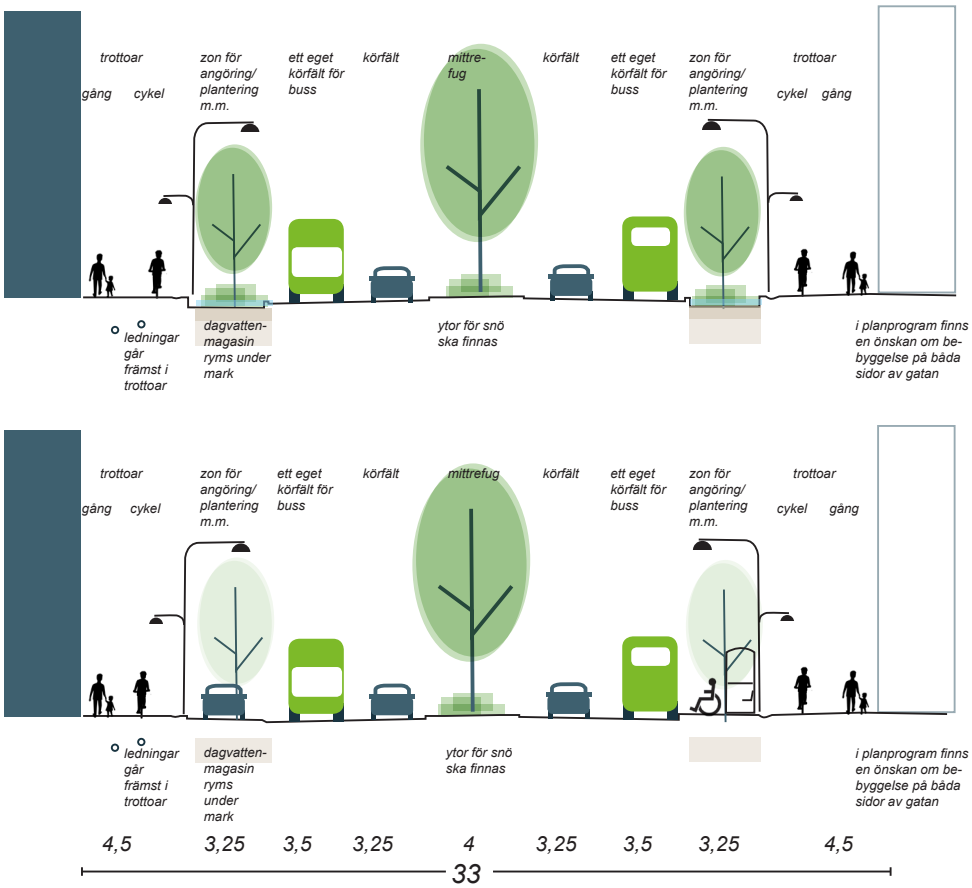

Årstidsväxlingar föreslås vara märkbara utefter gatan.

En grön mittaxel och grupper av träd längs trottoarerna föreslås fylla och bilda tak åt det breda gaturummet. (Illustration White)

GATUSEKTIONEN

Källparksgatan och Gröna gatan - genomströmmande tvärgata

På den norra sidan om Källparksgatan planeras framtida bebyggelse medan det på den södra sidan kommer att anläggas en park. Gröna gatan kommer troligtvis att vara inramad av bebyggelse på båda sidor när hela Östra Sala backe är byggt. De båda gatorna är anpassade för genomfart för alla trafikslag med en klassisk stadsgata som förebild.

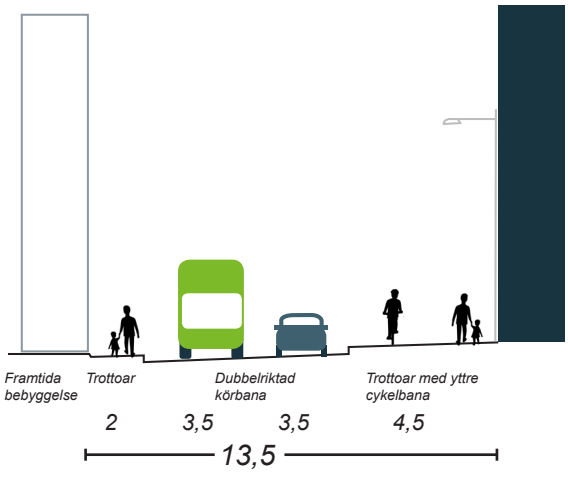
Gröna gatan är i sin förlängning med Apelgatan en viktig cykellänk till resecentrum. Detsamma är Källparksgatan till Vaksalatorg via Hjalmar Brantingsgatan. Därför ska dubbelriktade cykelbanor finnas på norra sidan av Gröna gatan respektive södra sidan av Källparksgatan.

En utformning som samspelar med respektive gatas redan existerande karaktärer föreslås. För en starkare innerstadkaraktär kan dock trottaoren följa Fyrislundsgatans utformning, vilket även innebär att gångbana och cykelbana får separata karaktärer, för att tydliggöra deras respektive funktion.

På de primära lokalgatorna är trafikrörelserna viktiga samtidigt som gatusektionen ska motsvara en mindre stadsgata. Gatuvegetationen, angöring och möblering blir därmed underordnade genomfartsfunktionen. Det innebär en gata utan planteringar och därför föreslås dagvattensfördröjning ske till magasin via brunnar.

GATUSEKTIONEN, Ex GRÖNA GATAN

UTFORMNINGSPRINCIPER FÖR...

MARK OCH YTOR

Innerstadsgatan i samspel med befintliga gator är förebilden. För att skapa karaktären föreslås gatan delas upp i trottoaryta och körbana med en för staden klassisk granitkantsten.

Asfalten som ligger på gatorna inne i Sala backe får fortsätta ut på körbanorna.

Trottoarens karaktär föreslås förstärkas med en betongplattläggning motsvarande vad som är brukligt i innerstaden. På den ena trottoaren går även en cykelbana. Den föreslås vara asfaltsbelagd, dels för ett bekvämare cyklande, dels för att skilja den åt från gångytorna. En rand av gatsten kan förstärka gränsen mellan gång- och cykelyta.

UTRUSTNING

Möblering längsmed gata föreslås följa föreslagna grundfärger och material för området.

Belysningen föreslås följa befintlig belysning på Gröna gatan och Källparksgatan. Den placeras i bakkant av de norra trottoarerna, motsvarande hur det ser ut på de befintliga gatorna.

Tvärgator

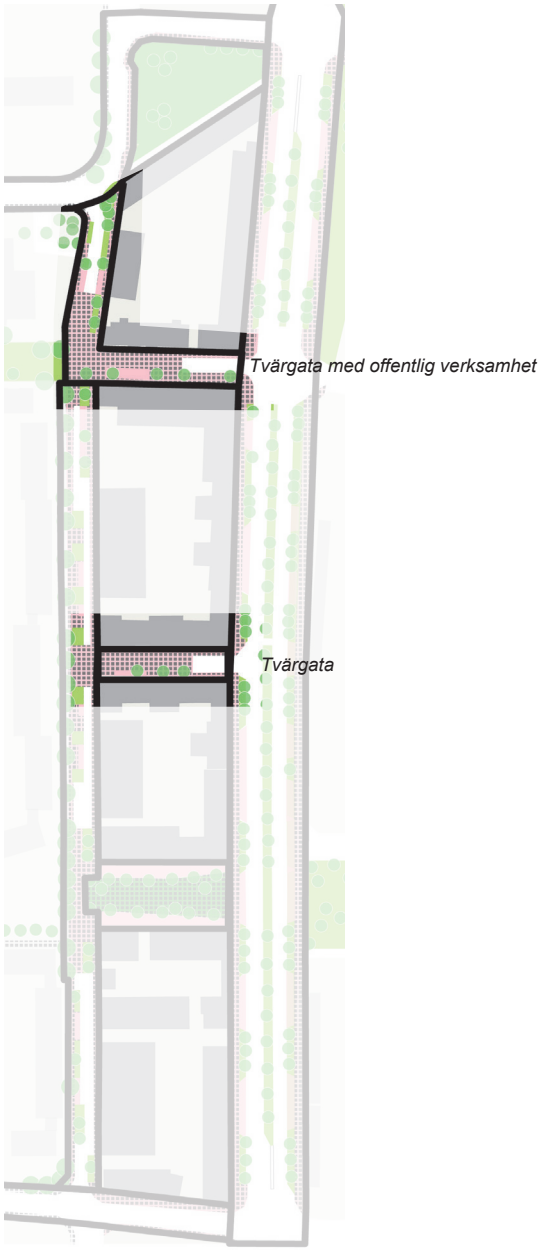
Tvärgatorna inom etapp 1 är övergångar mellan trafikmiljön på Fyrislundsgatan och den på Johannesbäcksgatan. De är mindre kvartersgator och som sådana ska de upplevas mer intima, med identitetsskapande element och gröna inslag.

Gatuetapperna mellan garage och Fyrislundsgatan bör vara väl framkomliga för fordon medan resterande delar av gatorna ska verka för minskad trafik in mot Johannesbäcksgatan. Delen mot Fyrislundsgatan förslås därför utformas som en klassisk innerstadsgata, med kantsten och trottoar som på Fyrislundsgatan.

De ”inre” delarna av gatorna utformas som en sammanhållen miljö, t ex med en enda eller likartad markbeläggning, upphöjd körbana och låg kantsten påminnande om shared spaceytor.

Plats kan i mindre omfattning ges till kantstensparkering avsedd för besökande, förskole- och äldreboendesangöring, i avvägning mot planteringar och uppehållande platser. Målet om ett mer hållbart resande motiverar att en större del av parkeringsytorna utformas som informella cykelparkeringar åt besökare.

Planteringar på gatan föreslås kombineras med dagvattenhanteringen, på ett enkelt och avskalat sätt med tanke på gaturummens ringa storlek. Växtligheten får gärna vara sammanhållen och karaktärsgivande för respektive gata.

UTFORMNINGSPRINCIPER FÖR...

VEGETATION OCH VATTEN

Tvärgatorna i etappen har vitt skilda gatusektioner som ger olika möjligheter för växtlighet. Planteringar föreslås finnas på gatornas södra sida, för att på ett naturligt sätt kombineras med gatans avvattning. Samtigt innebär det att träden står i skugga. Växtligheten ska kunna hantera både vatten och ljusförhållandena, samtidigt som starka identiterer för respektive gata är att eftersträva.

MARK OCH YTOR

För att förstärka önskad färdriktning för fordon föreslås Fyrislundsgatans trottoar och gatuutformning fortsätta in på tvärgatorna fram till bostadsgaragen för sambandet mellan huvudgatan och infarter.

De inre delarna av tvärgatorna föreslås förstärkas i sin karaktär av små och svårframkomliga gator för motorfordon, med en shared space-anda.Trottoarerna är fortsatt lagda med betongplattor men körbanan blir mer lik dessa i karaktär, genom en betongmarkstenbeläggning. Höjdskillnaden mellan körbana och trottoar minskas också.

En eller ett par angöringsytor finns, med någon extra plats vid offentlig verksamhet. Ytorna föreslås smälta ihop med övrig markbeläggning.

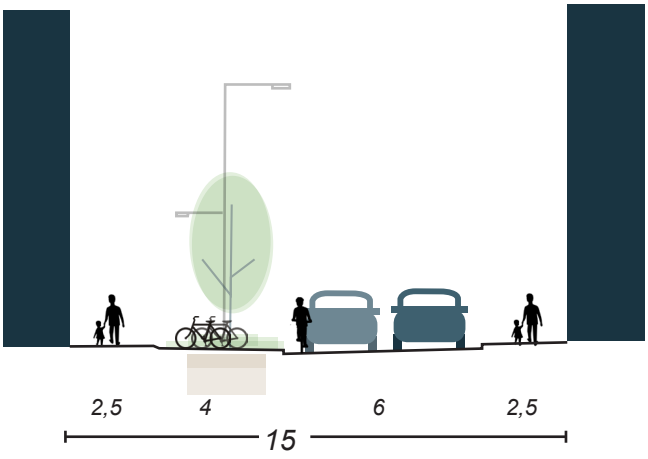
UTRUSTNING

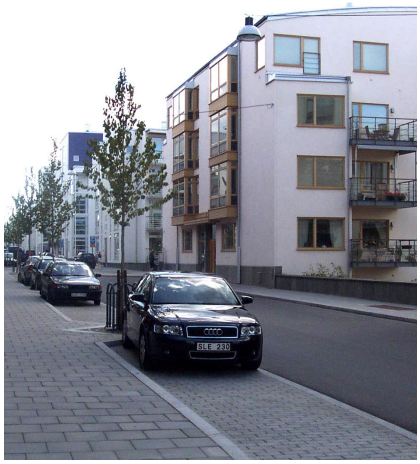
Möbleringen på tvärgatorna föreslås följa föreslagna grundfärger och material för området.

Cykelställ av ett informellt slag för besökare eftersträvas jämte bilparkeringar, speciellt vid offentlig verksamhet. Fördelaktigt är det om ställen står i genomsläppliga grusytor eller halvgenomsläppliga gatstensytor för att minimera de helt hårdgjorda ytorna.

För en god belysning föreslås stolpar placeras på södra sidan om gatan mellan trottoar och köryta. Belysningen får en arm som ger ljus till gata och motsatt trottoar, samt en arm mot närmsta trottoar. Ljuset hindras då ej av träd på gatan. En borstad alumuminiumstolpe med en diskret armatur föreslås för ett ljust och lätt intryck.

GATUSEKTIONEN, TVÄRGATA MED OFFENTLIG VERKSAMHET

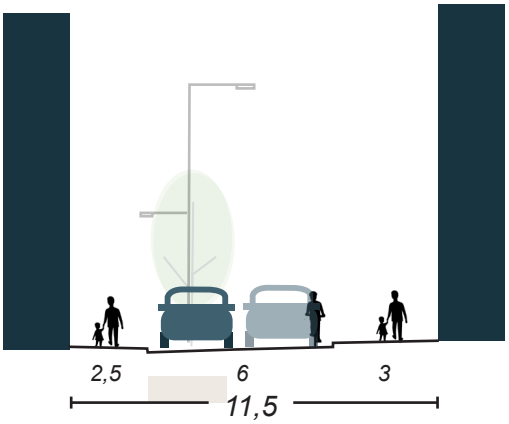

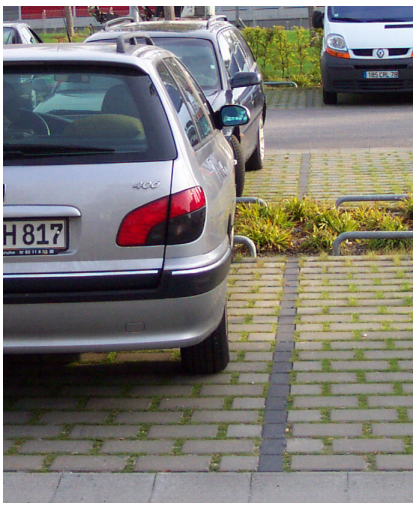
Angöringsytor föreslås vara belagda med sten eller marksten. Det minskar intrycket av hård väg och tillför även fler fogade ytor.

Gatorna övergår till mer shared-spacelika ytor där karaktären på körbana och trottoar blir mer lika för att skapa ett helhetsintryck.

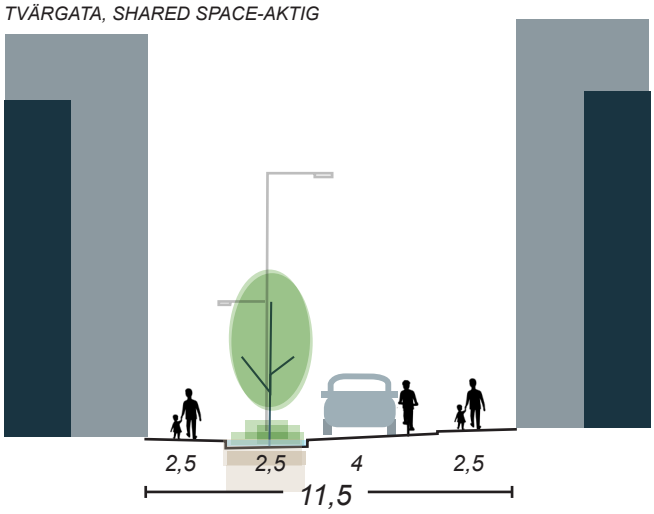
TVÄRGATA, INFART FRÅN FYRISLUNDSGATAN

Gröna fogar är att eftertrakta, men kan lätt bli allt annat än gräsfogar. En ny syn på de halvgenomsläppliga ytorna och grönskan i dem krävs för att fogarna ska ses i ett hållbart, ekologiskt system istället för som undermåligt skötta.

TVÄRGATA, SHARED SPACE-AKTIG

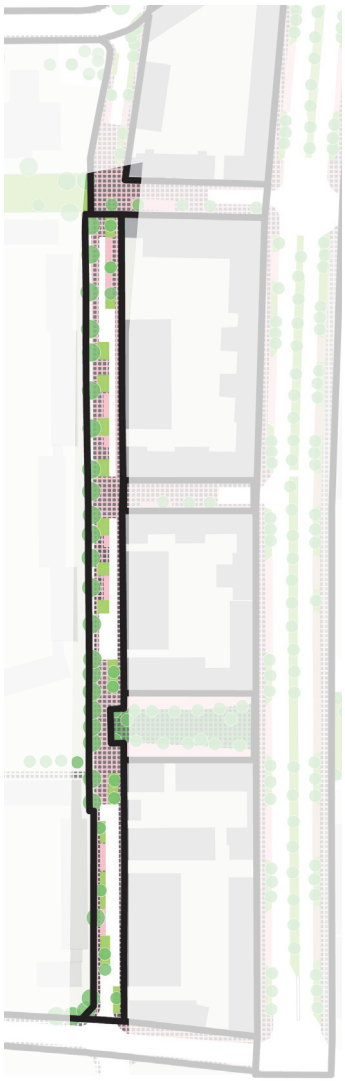
Trottoarerna föreslås vara låga för att inbjuda och underlätta för fotgängaren att röra sig fritt på de små gatorna. Då markbeläggningen på trottoar och köryta föreslås vara likartad fungerar även en liten kant som ledande för synskadade, vilket minskar behovet av andra ledstråk.

Johannesbäcksgatan
Johannesbäcksgatan ska vara en lugn gata som inbjuder till långsamma rörelser och vistelse. Miljön bör vara mer detaljrik, grön och varierande än vad brukligt är i gatumiljö. Flera funktioner ska samspela i och på gatan, ledningar, dagvattenmagasin och planteringar, angöringar till garage och radhus, besöksparkeringar, väl tilltagna gångytor och mötesplatser för fotgängarna och de långsamma trafikanterna. Genomfartstrafik av motorfordon föreslås begränsas starkt, speciellt i de inre delarna av etappen. Därför kan gatan delas upp i två kategorier, cykelprioriterad del och inomgårdsgata.

Gatan utformas för att skapa en detaljrik och varierad promenadgata. Här får fotgängaren ta plats. Gatans långa och raka karaktär föreslås brytas upp av planteringar, dagvatten, sittplatser och besöksparkeringar som vandrar från ena sidan av gatan till den andra.

En tydlighet föreslås finnas mellan gata och gångytor. Den ska visuellt begränsa fordonens rörelser men inte kännas hindrande för fotgängarens rörelser över gatan.

En lekfullhet och ovanliga karaktärer får gärna finnas hos gatan vilket medger fler avsteg från rekommenderad färgsättning osv. Gatukaraktären ska dock kunna fortsätta i Johannesbäcksgatans förlängning och karaktärerna ska därför kännas passande för en i framtiden två kilometer lång gata.

UTFORMNINGSPRINCIPER FÖR...

VEGETATION OCH VATTEN

Grönskan ska vara ett inslag i gatan. De befintliga träden renoveras och får grönska under sig. I gatan skapas planteringar för nya små och mellanstora frukt- och blommande träd för en gårdskaraktär. Dagvattenplanteringar med gräs, halvgräs, och blommande inslag förekommer också och de kombineras fördelaktigt med sittplatser.

Ett lekfullt inslag av dagvatten som följer gatans längd, från en plantering till en annan eftersträvas som en stark karaktär för gatan.

Belysningsstolparna nyttjas för en annorlunda gatugrönska och möjligheten att använda det vertikala utrymmet när det horisontella har begränsningar.

MARK OCH YTOR

Den cykelprioriterade delen av gatan ges klassiska men låga och breda trottoarer som får växa och bli bitvis ännu bredare på inomgårdsgatan. En betongplattläggning skapar en enhetlighet och ett lugn i samspel med övriga gator, och blir en god kontrast mot gatan som föreslås beläggas med asfalt.

Vid korsningar kommer tvärgatoras shared space-lika utseende nå ut över Johannesbäcksgatan, med en markbetongsten över hela körbanan.

Parkeringsytor utformas som en del trottoaren snarare än körbanan, med markstensbeläggning eller plattor, och markeras högst med en enkel ram i kontrasterande färg.

UTRUSTNING

Som en promenadgata föreslås inomgårdsgatan få flera platser att stanna till på. Det kan vara en soffa kombinerad med planteringar, eller en enkel stenhäll längsmed trottoaren där utrymmet finns, men det kan också vara mer skulpturalt som ”Jona” på Östra Ågatan.

Belysningen föreslås flyttas över till östra trottoarens bakkant där färre träd skapar en bättre förutsättning för god belysning. Stolpen föreslås vara av borstad aluminium för en varaktigt ljust metallkaraktär och armaturen diskret och enkel, med avsikt att låta andra element i gatan få stå i fokus.

En varm kontrastfärg hos något utrustningselemt, förslagsvis hos sittplatser, är eftersträvansvärt.

Cykelprio - gatusektion
De yttre delarna av gatuetappen ansluter till offentliga verksamheter eller fungerar som cykellänkar. De utformas med låga trottoarer och en smal dubbelriktad körbana som smalnar av etappvis till enkelriktad. Planteringar, sittplatser och parkeringar samverkar för att ta ned hastigheter och begränsa framkomligheten för motorfordon.

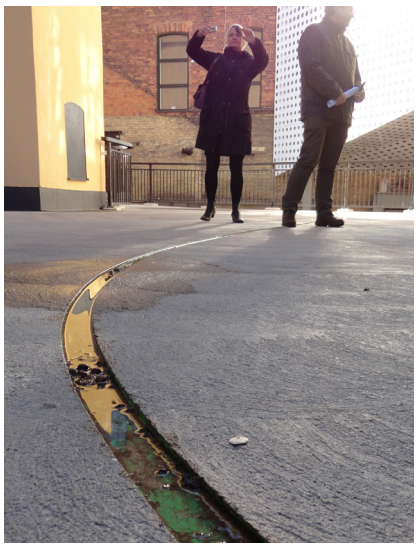
Inomgårdsgata - gatusektion
De inre delarna av gatuetappen uppskattas färre fordon passera. Här kan trafiken begränsas ytterligare med breddningar av en smal körbana för att möjliggöra möten, snarare än avsmalningar på en bredare körbana så som ovan.

Trottoarerna föreslås breddas och vid korsningar kan de mindre tvärgatornas karaktär med avvikande markbeläggning och upphöjda körytor gå ut i Johannesbäcksgatan för att inbjuda fotgängarna till än mer fri rörlighet i gatumiljön.

Ytor som är flexibla och inbjudande till tillfälliga upplevelser bör skapas i gatumiljön.

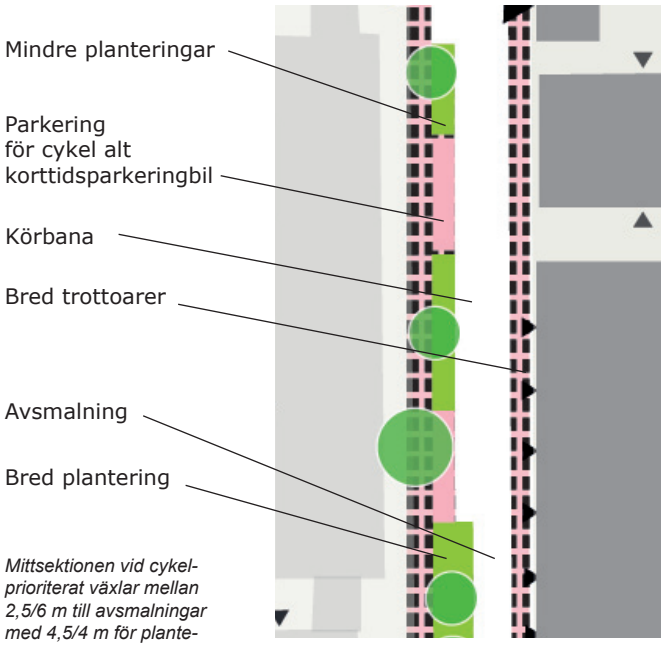

En tunn skåra för dagvatten föreslås följa gatan som ett lekfullt gestaltningsgrepp. Torra tider kan slingans material vara utsmyckande och efter regn bildas en liten vattenspegel.

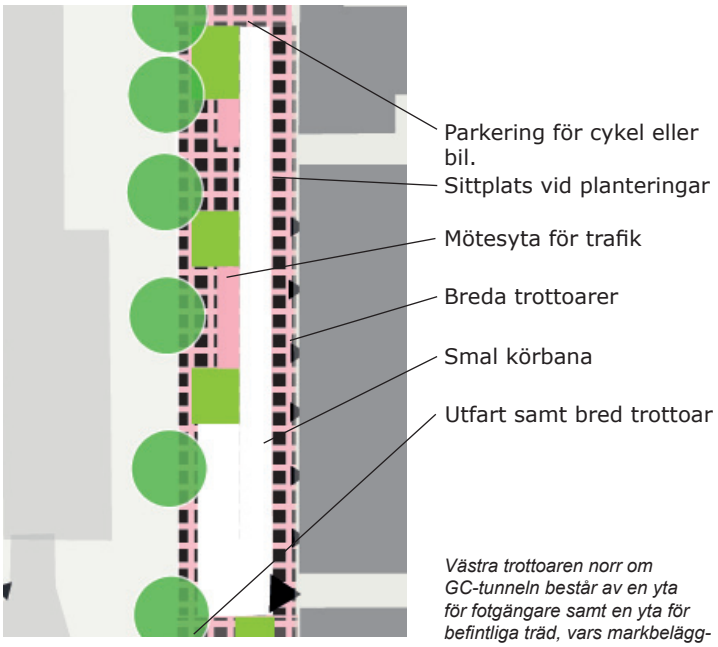
För en inomgårdskaraktär och en annorlunda stadsgata är ett stort inslag av frukt- och blommande träd att eftersträva på Johannesbäcksgatan.

CYKELPRIORITERAD, PLANDETALJ

Mittsektionen vid cykelprioriterat växlar mellan 2,5/6 m till avsmalningar med 4,5/4 m för plantering/körbana

INOMGÅRSDSGATA, PLANDETALJ

Västra trottoaren norr om GC-tunneln består av en yta för fotgängare samt en yta för befintliga träd, vars markbeläggning varierar mellan hårdgjort och grönt.

2,5 - 6 -

Platsbildningar

I etappen finns två ytor som kan erbjuda mer utrymmen för möten, grönska, aktivitet och liknande, än vad gatorna kan. De är avsedda att bli parker eller parklika platser. Målet är att här skapa gröna oaser där människor, mångfald och miljö lyfts fram.

”Parken”
I etappens norra spets planeras den plats som kan kallas Parken, till den hör även den lilla gröna yta som skapas vid Källparkens förskola. En önskan att fylla platsen med innehåll som boende i områdena saknar och efterfrågar, liksom att engagera grannarna till Östra Sala backe i det nya området har funnits från kommunens sida. Det har lett till utformnings- och inspirationsmöten med boende i Årsta och Sala backe liksom med barn från Källparkens förskolan strax intill platsen. Utformningen av Parken ska inspireras av deras tankar och önskemål. Ytan är dock begränsad och olika önskemål kommer att behöva vägas mot varandra eller fördelas på flera platsbildningar.

Utformnings- och inspirationsmötet
Vid mötet närvarade en blandad grupp av män och kvinnor där majoriteten var i en ålder över 65 år.

Hållbarheten hos parken är viktig, på många olika sätt. Parken bör bidra till en hållbar livsstil genom att bidra till aktivitet, rörlighet och hälsa. Den bör främja ett rikt växt och djurliv med blommande och ätbara inslag, liksom grönska för ögat med rikliga trädplanteringar, gräsmattor och även vintergröna inslag. Det är viktigt att platsen känns trygg och säker för vuxna och för barn. Den ska kunna hållas ren och välskött genom smarta avfalls- och belysningslösningar och hållbara skötselbehov.

Gräsmattor och bryggor att sitta på önskades utöver soffgrupper. Ett förslag var en plats där äldre kunde umgås med barnbarnen som en park tilltalande för både vuxna och barn.

Djurlivet sågs viktigt att bidra till med blommor, frukt och grönska. Holkar för fåglar och insekter kan även de bidra till ökat djurliv, liksom bli intima, hemtrevliga inslag i parken.

Ett träd som får växa runt en plattform och bilda ett grönt rum kan vara spännande för både barn och vuxna, speciellt om trädet bär blommor och frukt.

Vatten sågs som en viktig del i den blivande parken. Det ska ge syn- och ljudupplevelser men även upplevelser av att upptäcka och röra sig runt vattnet. Klassiska parkelement som fontäner föreslogs liksom broar, spänger, bryggor och trampstenar.

PRIORITERADE BEHOV OCH ÖNSKEMÅL

VUXENGRUPP

Parken bör framför allt uppfylla önskemål om aktivitet, grönska, vatten och möten.

Aktiviteten, i form av motion, är efterfrågad så som en brist i omgivningen. Parken kan bli ett stopp i en motionsrunda.

Parken ska kännas grön, med varierad växtlighet vad gäller blomning, frukt, årstidsaspekter och storlek.

Vatten bör finnas i parken. Det föreslås kunna porla och rinna, vara fontäner och konst och ska inte bara vara att se och lyssna på utan också att röra sig i och över.

Människor ska kunna samlas och träffas i parken året om. Sittplatser både för enskild ro och för grupper föreslås finnas liksom möjligheten att slå sig ner på marken. Samlingspunkter som grillplatser, fikabänkar eller ett kafé är önskvärt.

BARNGRUPP

Barnen önskar sig en plats för aktivitet, en plats att leka på. Parken ska kunna ha plats för spontanlek som kull, kurragömma, trädklättring, cykling m.m.

Barnen tycker om gungor och rutschkanor, som de brukar leka med i Källparken. Andra redskap barnen nämnde var bland annat trädkojor, båtar, bilar, hus, hängmatta, utomhussäng och plaskdamm.

Lek ska kunna finnas året om, som att leka i lövhögar på hösten och snölek på vintern.

Ett visst intresse fanns för djur och odling, så som fantasieggande (krokodiler, dinosarier, leka häst) men också i den kunskapsform som förskolan använder. De hade haft maskar inomhus för att studera.

PROJEKTGRUPP

Parken blir en grön länk att promenera genom från Källparken och ut mot Vaksala kyrka. Genom Parken finns en siktlinje mot kyrkan som går att följa ända från Källparken. Den önskas behållas och förstärkas.

I Parken föreslås dagvatten lyftas fram på ett lekfullt, konstnärligt och upplevelsefullt sätt, som kanske inte är möjligt i gatumiljön. Behovet av ytor åt dagvattenfördröjning för framtida bebyggelse kan då också uppfyllas till viss del.

Förskolebarnens tankar
Barnen berättade vad de tyckte om att göra och vad de vill ha. Utifrån det kan slutsatser dras om att de vill leka på platsen och hur, samt vad som kan krävas av platsen för att uppfylla leken.

Både öppna gräsytor som hårdgjorda ytor är attraktiva för spontanlek som kull, spela kula, hoppa hage, cykling och fotboll. Barnen vill också kunna gunga, gömma sig och klättra, liksom bygga upp fantasivärldar med hem, bilar m.m. med hjälp av träd, buskage, föremål och lekredskap.

Barnen gick oftast till parker och allmänna platser tillsammans med en vuxen eller ett äldre syskon, men visste däremot inte vad vuxna brukade göra i parker. Barnen fann mörker skrämmande och ville ha ficklampa eller kunna gömma sig för mörkret. Smådjur var också otäckt. De ville också ha rent och fint (”förbjuda fågelbajs”).

Gemensamma intressen
Åldersgrupperna hade både likartade och väldigt skilda önskemål, men med möjligheter till gemensamma nämnare. I utformningen av parken bör därför multifunktionella och gemensamt tilltalande ytor och möbleringar eftersträvas, då parken är relativt liten.

Säkerheten och tryggheten är viktig. Barnen tyckte inte om mörker och vuxna poängterade visibilitet och belysning. Barnen tog upp att de inte själva gick till platser utanför bostadsgården. Vuxengruppen värnade om barnens säkerhet gentemot närheten till trafik. De talade om att skärma av mot Fyrislundsgatan för att hindra barn från att rusa ut i trafiken likväl som för för buller-, vind, och synavskärmning.

Aktivitet och rörelse var ett tydligt inslag i både den vuxna och barngruppen. De vuxna önskade senioraktivitetsytor och träningsredskap, medan de yngre önskade lekredskap. Redskap som kan rikta sig till alla åldrar och vara multifunktionella blir viktiga för att attrahera flera åldersgrupper.

Den gröna platsen med gräsmattor, träd och vintergröna, blommande och fruktbärande växter som kan locka både djur och människor var viktigt för vuxna. Barnens inställning var i huvudsak de möjligheter som gavs till lek, gräsytor för kull och fotboll, höstlöv att slänga i luften, träd att klättra i m.m. Djuren kunde studeras men var också lite skrämmande.

Vatten var viktigt för vuxna men nämndes inte lika ofta av barnen. Vatten att gå över, titta och lyssna på var attraktivt för vuxna. Barn ville kunna plaska i vattnet.

Mötesplatsen var enligt de vuxna till både för att sitta i en gemenskap och i mer avskildhet. Parksoffor vid rabatter och pergolor efterfrågades liksom cirkelformade eller sick-sackande bänkar, trappor, bryggor och andra mer inofficiella sittplatser.

UTFORMNINGSFÖRSLAG OCH INSPIRATION FÖR...

SÄKERHET

Koncentrera vistelseytor som barn kan finna mer attraktiva mot Johannesbäcksgatans håll. Avgränsningar mot gatorna och speciellt en barriär eller barriärlik utformning mot Fyrislundsgatan, till exempel med dagvatten eller som vuxengruppen föreslog häckar, pergolor eller plank.

Skapa god och väl gestaltad belysning som inte upplevs störande.

Skapa visibilitet i parken runt gångvägar och platser. Mer avskilda platser var också önskade, men gestaltas för att inte bli otrygga och mörka.

AKTIVITET

För in mindre, enstaka element för träning av balans, koordinering och/eller enkel styrketräning i en design passande skalan och stadsmiljön och kombinerat med att barn även använder dem för lek.

Motionsaktivitet föreslås förläggas i aktivitetsytan på den andra platsbildningen i etappen, gång- och cykeltunneln.

Skapa öppna, mjuka gräsytor för lek och för en grön parkkaraktär men också hårdgjorda ytor som kan användas för kula, boule m.m. De hårdgjorda ytorna kan dock förläggas vid gc-tunneln.

GRÖNSKA

Kombinera grönska med lek och upptäckande av djur och natur, t ex med fågel- och insektslockande planteringar liksom fågel- och insektsholkar. Det ökar djurlivet och kan också fungera som ett samtalsämne mellan barn och vuxna.

Ett trädhus i ett äppelträd är också ett exempel på möjligheter för barns lek men som även tar dem och den vuxne närmare frukten, djuren och grönskan.

Platsen moduleras i mark och grönska för att inte kännas platt. Grönskan skapar rum och avskärmning mot gator.

VATTEN

Skapa ytor för dagvatten som bildar grunda dammar med stenar och stigar att gå på. Kombinera också in önskan om bryggor och sittplatser som de vuxna hade om plats finns.

Skapa rörelse och händelse i dagvattnet, så som vattenrännor och gångvägar som blottas vid torra perioder.

Förlägg dagvatten så att det kan utformas som barriärsskapande mot Fyrislundsgatan till exempel med en djupare försänkning och konstant vattennivå mot gatan. Viktigt är dock att vattnet inte utgör en ny risk för barn i stadsmiljön.

MÖTESPLATS

Sittgrupper som för vuxna och ungdomar skapar mötesplatser och häng skulle i barns ögon kunna förvandlas till t ex rum eller gömslen genom höga ryggstöd, runda omslutande former med mera. Många sittmöbler som görs för skolgårdar är multifunktionella för att skapa ”häng”, former och grupper och kan fungera som inspirationskälla.

En hängmattsgunga eller likanande är attraktiv för fler än barnen i ett annat sammanhang än lekplatsens. Den kan bilda en ”myshörna” – utomhussängen som barnen talade om, en gunga men också en sittplats för häng eller ett roligt inslag för den vuxne.

= KARAKTÄR

En utformning som för tankarna till en urban och offentlig villaträdgård fångar upp många önskningar från både vuxna och barn.

Trädgården är en plats som ofta inrymmer många funktioner, sittplats för umgänge, gräsyta för bollspel och lek, en avskild vrå för ro, en gunga under ett fruktträd, bärbuskar och fågelbord. Parken är stadsdelens trädgård.

TIgrar, hästar, leoparder och dinosaurier ville barnen ha i parken.

GC-tunneln
Genom de södra kvarteren kommer en större öppning finnas och bilda en plats för närgrönska. Den ansluter till en befintlig gång- och cykeltunnel under Fyrislundsgatan. Platsen kommer därför att karaktäriseras av nivåskillnader och rörelser samt fungera som en stark länk mellan Årsta och Sala backe.

Platsen ska kännas parklik med höga gröna och sociala kvalitéer, trots att funktionen som gång- och cykelstråk liksom behovet av brandvägar och liknande skapar många hårdgjorda ytor. Ett grönskande och frodigt torg i innerstadsmiljö fungerar som ledande ord. Vistelseytor tillskapas genom smarta lösningar i slänter och dragningar av stråk. Dessa föreslås kunna innehålla spontana lekmöjligheter, liksom utsmyckande dagvattenanläggningar, förutom grönska och sittmöjligheter av olika slag.

I nedfarten mot tunneln är det viktigt att markera cykeltrafiken för en ökad säkerhet och trygghet för gående. Själva tunneln måste också kännas trygg, ljus och öppen, genom en väl tilltagen bredd, god belysning och bra siktlinjer. En ljuslanternin föreslås även finnas ned till tunneln. Platsens gröna karaktär får med fördel fortsätta in i tunneln.

Låga murar är uppskattade informella sittplatser utöver deras funktion att minimera branta slänter och skapa vistelsytor.

Ljus i tunneln är viktigt därför föreslås en ljuslanternin utöver tunnelbelysning för att få ned dagsljus i tunnelns mitt.

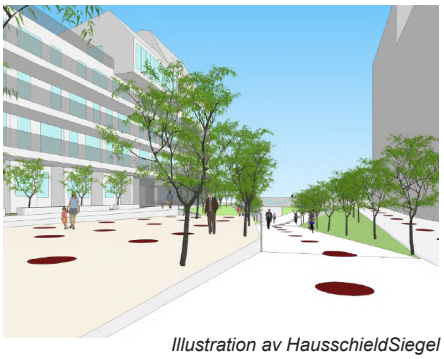
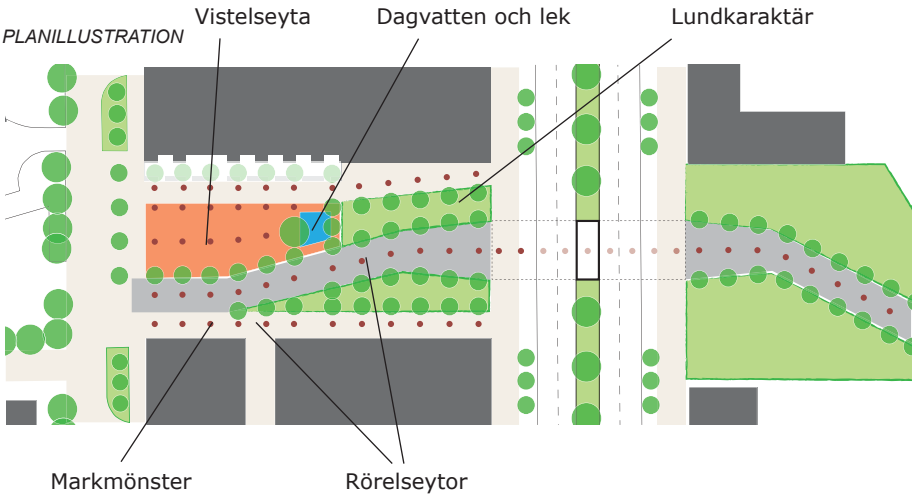

Illustration av HausschieldSiegel

PLANILLUSTRATION

UTFORMNINGSPRINCIPER FÖR...

VEGETATION OCH VATTEN

En känsla av en urban skogslund är tema för grönskan. En riklig, ljus träd-grönska ska finnas, förslagsvis på ett geometriskt strukturerat sätt.

Slänter mot tunneln kommer att finnas, uppbrutna av låga murar. En vegetation som påminner om lundens planteras här, fördelaktigt med en låg undervegetation.

Dagvattnet föreslås finnas i vistelseytan och kombineras med spontan lek, t ex genom hoppstigar som uppstår när det regnat.

Vajerspaljéer kan förekomma där murar, väggar och trappor blir höga med omfattande blottade ytor. Det ökar även det gröna inslaget i miljön.

MARK OCH YTOR

Genom att böja gång- och cykelvägen och att arbeta med stödmurar skapas en yta för vistelse. Den separeras genom upphöjning/nedsänkning och karaktär från ytor där cyklister rör sig. Markytan ska ha en viss genomsläpplighetsgrad.

Ytor där cyklister men också enstaka fordon rör sig ska ha en hårdgjord beläggning förslagsvis av sågad sten eller markbetong.

Ett symmetriskt mönster läggs ut över platsens markytor för att föra samman de båda respektive ytorna. Det kan t ex vara brunnslock utplacerade som på linje eller ovanligt färgade stenar. De får dock inte skapa hinder på platsen.

UTRUSTNING

Murar, räcken, trappor m.m. kommer finnas på platsen och rekommenderas att till stor del följa områdets färger och material.

Tunneln bekläs med emaljskivor, folieskivor eller liknande lättsanerade material. Ett fototryck inspirerat av grönskan föreslås används som gestaltningselement på väggarna.

Tunnel och cykel-/gångytor ska ha god belysning och föreslås följa Johannesbäcksgatan i färg. Höjd och armatur ska ge en parkkaraktär.

5. Kvalitets- och hållbarhetskriterier

För utvecklingen av stadsbebyggelsen i Östra Sala backe har det även tagits fram kvalitets- och hållbarhetskriterier med tillhörande målbilder och insatser som ska utgöra underlag för planering, genomförande och uppföljning inom Östra Sala backe etapp 1.

Kvalitets- och hållbarhetskriterierna grupperas i tre övergripande huvudområden samt flera underkategorier med tillhörande målbilder, insatser och initiativ.

- ***Samverkan och kommunikation***
- ***Blandad, trygg och levande stadsmiljö***
- ***Klimat och miljö***

Nedan redovisas exempel på åtgärder som vidtagits inom de tre huvudkategorierna i utformningsprogrammets samt dess rekommendationer och ställningstaganden.

Samverkan och kommunikation
Planeringsarbetet och framtagandet av utformningsprogrammet har präglats av samverkan och kommunikation mellan kommun, byggherrar och övriga aktörer/ intressenter med ett tvärsektoriellt fokus.

Exempel på åtgärder i utformningsprogrammet
- Ett allmänplatsteam bestånde av representanter från kommun och konsulter med bred kompentens och olika bakgrunder har tillsatts för framtagandet av utformningsprogrammet.
- Löpande avstämning med byggherrar
- Öppet hus med allmänheten vid flera tillfällen
- Tre workshop-tillfällen med närboenden samt närliggande förskola
- Rekommendation om att fortsatt utformning av platser görs och beaktar framkomna önskemål hos medborgare i området.

Blandad, trygg och levande stadsmiljö
Målbilden är att Östra Sala backe ska generera social energi och attraktionskraft genom lokalt arbetsliv, närhet och kvalitet av service, kulturellt innehåll, blandning av människor, hög arkitektonisk gestaltning och mångfunktionella och tillgängliga platser för möten, aktivitet och vila. Lokalt engagemang, entreprenörskap, valmöjlighet och flexibilitet ska även uppmuntras.

Exempel på åtgärder i utformningsprogrammet
- Bred analys av behov, funktioner och rörelser i olika stadsrum
- Medveten disposition av ytor för att skapa sammanlänkande men olika delkaraktärer med både variation och god orienterbarhet.
- Ytor för möten, grönska och rörelse till fots och med cykel har prioriterats.
- Anpassad utformning för olika gaturum sett till flöden och hastighet. Exempelvis ges utrymme för hög detaljrikedom och variation i gaturum med lägre hastigheter och trafikflöden.
- Riktlinjer för tillgänglighet, belysning, grönska mm för att främja trygghet, jämställdhet, aktivitet, delaktighet och variation.
- Tydliga och bra angöringsytor för verksamhetslokaler.
- Rekommendationer för en medveten utformning med hög standard och attraktiv gestaltning vid viktiga platsbildningar (Norra parken och GC-passagen) för att främja mångfunktionalitet, möten, aktivitet, mångfald m.m.

Klimat och miljö
Målbilden är att Östra Sala backe starkt ska bidra till att Uppsala når sina klimatmål för att motverka den globala uppvärmningen. Vid planeringen av Östra Sala backe eftersträvas lösningar som bidrar till att Sala backe, Årsta och andra närliggande områden blir mer hållbara.

Hållbara byggnader
Målbilden är att Östra Sala backe ska byggas hållbart och med ett livscykelperspektiv. Bland annat ska byggnader och anläggningar utformas hållbart med livscykelperspektiv för att skapa hälsosamma, resurshushållande och miljöanpassade hus och utemiljöer och för att säkerställa en god fastighetsekonomi. Avfallshanteringen i Östra Sala backe ska ligga i framkant avseende andelen källsorterat och återvunnet material.

Exempel på åtgärder i utformningsprogrammet
- En yta har reservats under Johannesbäcksgatan för införande av framtida avfallhanteringssystem, exempelvis sopsug.
- Inriktning på att allmänna platser ska utformas med god robusthet t.ex. genom fördröjning av dagvatten och att vissa platser kunna utgöra reservyta för översvämning vid extremväder Robust utformning av allmänna platser.
- Rekommendationer för att teknikbyggnader på allmänplats utformas i enhetlighet med mål om grönska och gestaltning för allmän plats, t ex gröna väggar och tak.

Hållbar energi
Målbilden är att Östra Sala backe ska byggas för minimerad energianvändning och profileras mot och främjar energismart teknik. Bland annat ska tekniska system, gestaltning och koncept för installationer ska stödja låg energiförbrukning. Byggprocessen ska även utgå från ett livscykelperspektiv samt minimera utsläppet av växthusgaser.

Exempel på åtgärder i utformningsprogrammet
- Rekommendationer för val av stommaterial som är tidlös och har lång hållbarhet.
- Rekomenation om att hållbarhetsaspekten bör beaktas vid val av belysning. Exempelvis genom reglerbar ljusstyrka, energisnål och rörelsestyrd armatur.
- Rekommendationer om källsortering i sopkärl på allmän plats.

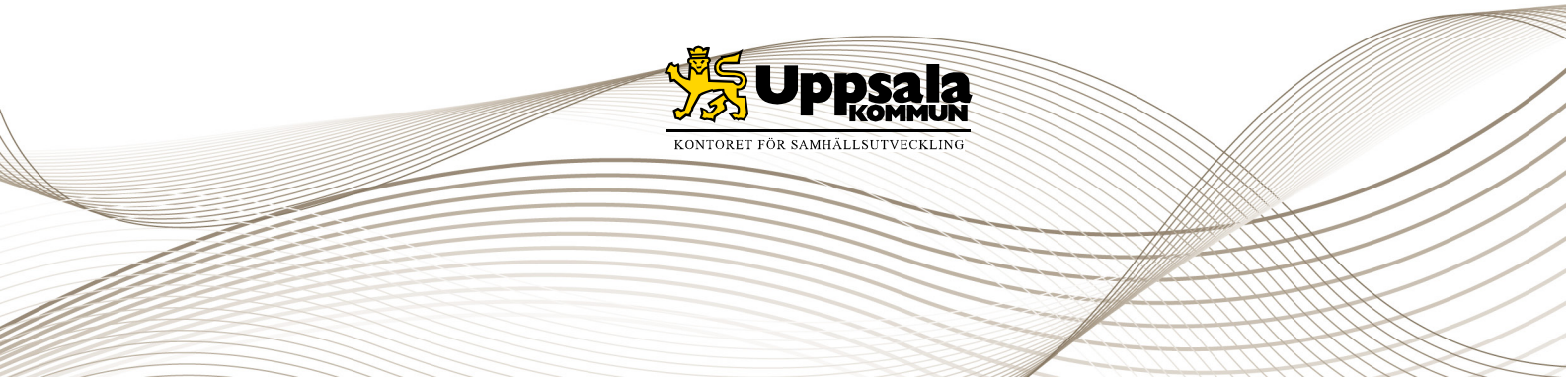
Hållbara transporter
Målbilden är att Östra Sala backe erbjuder hållbara, smarta och effektiva transporter. Bland annat ska stadsstrukturen med stöd av en mångfald av mobilitet ska uppmuntra till hållbart resande där gång och cykel, kollektivtrafik och bilpool är självklara val.

Exempel på åtgärder i utformningsprogrammet
- Prioritering av gående och cyklister genom en tydlig utformning och utökade ytor
- Förbättring av framkomligheten och standard för cyklister, exempelvis ombgganden av gång- och cykeltunnel

- Förbättrad sammanlänkning av gång- och cykelnätet inom området och mellan intilligande områden.
- Utrymme för att ställa bilpoolsbilar på allmän platsmark har reserverats. Minimering för övrig parkering på allmän plats.
- Kollektivtrafiken på Fyrislundsgatan föreslås ges eget körfält och prioritering i trafiksignaler, vilket förbättrar framkomligheten.
- Rekommedation att stomlinjehållplatser utformas med intilligande cykelparkering samt att de bör ha laddmöjlighet för el-cykel.
- Medveten utformning av gaturum för prioritering av rörelser till fots eller med cykel framför bil.

Urban grönstruktur/ urbana ekosystem
Målbilden är att den gröna strukturen är innovativ och en förebild vad gäller resurshushållning och dagvattenhantering samt utifrån perspektivet att generera sociala värden. Bland annat ska det ske en samordnande uppbyggnad av god gestaltning, tekniska system och effektiv markanvändning som bygger på samverkanslösningar och samutnyttjande genom att ge ytor flera funktioner. Östra Sala backe ska även vara en förebild avseende stadsodling.

Exempel på åtgärder i utformningsprogrammet
- Rekommendationer och reservering av ytor för dagvattenhantering över mark, anpassade i storlek och karaktär efter lokala karaktärer.
- Rekommendationer om hantering av dagvatten kopplat till växtlighet för rening och återföring av vatten.
- Underjordiska utrymmen avsatta för fördröjning av dagvatten.
- Rekommendationer för att dagvatten ovan mark utformas som mångfunktionella ytor med möjlighet att ge sociala mervärden.
- Rekommendationer för att grönska ska ge ekologiska funktioner som biologisk mångfald genom t ex blommande växter eller rening av dagvatten.
- Rekommendationer om inslag av kulturväxter som inspiration till medborgarna till odling m.m.
- Rekommendationer om variation i växtmaterialet för en robust och hållbar stadsgrönska samt gynnande av mångfald.
- Utformningen rekommenderas uppmuntra individens möjlighet att känna delaktighet, t ex genom egna intiativ till odling och att nyttja planterade kulturväxter.
- Rekommendationer om att öka andelen grönska och genomsläppliga ytor i möjligaste mån samt att framtagen grönytefaktor ska följas.

Uppsala
KOMMUN
KONTORET FÖR SAMHÄLLSUTVECKLING